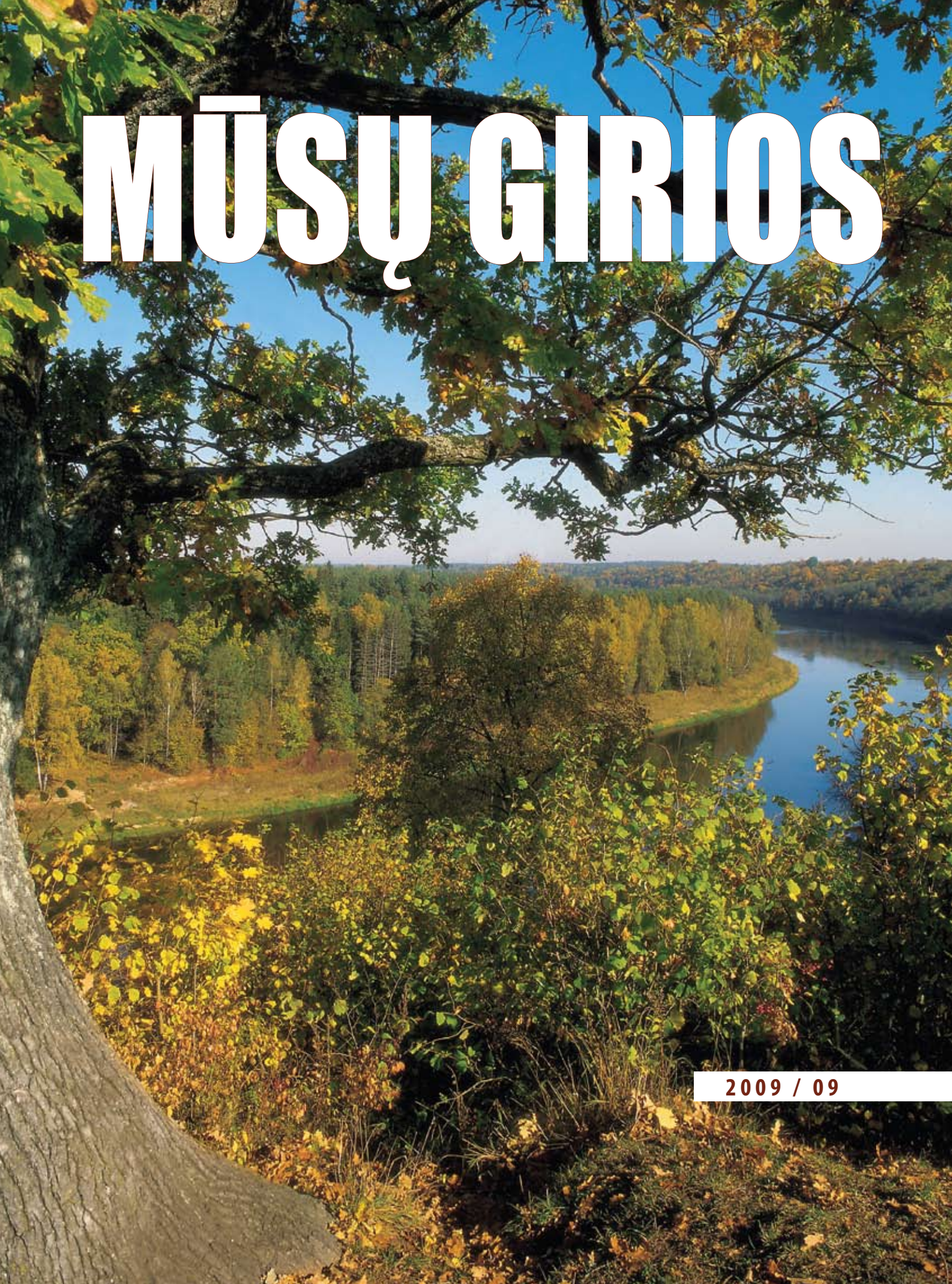

MŪSŲ GIRIOS

2009 / 09

Miškui skirtos diskinės akėčios

Darbinis ilgis 2,00 m 2,30 m 2,50 m Diskų skaičius 8 8 9 Disko skersmuo (mm) 660 660/710/810 660/710/810 Svoris 1875 kg 1930 kg 2060 kg Galingumas 110 AJ 130 AJ 150 AJ

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ
SAJUNGOS ŽURNALAS

Leidžiamas nuo
1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2009 m. rugsėjis
Nr. 9 (737)

ISSN 1392-6829

Leidėjas –

Viešojoji įstaiga „Mūsų Girios“

Tel.

(5) 275 20 47

Tel./faks.

(5) 275 48 28

El. paštas:

info@musu-girios.lt

Adresas:

A. Juozapavičiaus g. 10a
LT-09311 Vilnius

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB „Vilniaus bankas“

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius
(pirmininkas),

Rimantas Grikevičius,
Raimondas Juzikis,
Andrius Kuliešis,
Romas Kupstaitis,
Vygantas Mierkis,
Remigijus Ozolinčius,
Edvardas Riepšas,
Benjamins Sakalauskas,
Albinas Tebėra,
Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius–vyr. redaktorius
Rimondas Vasiliauskas
tel. (5) 275 20 47,
mob. tel. (8–687) 10616;
el. paštas: rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius
Vaclovas Trepėnaitis
tel./faks. (5) 275 48 28,
mob. tel. (8–687) 10614;
el. paštas: vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė
Jūratė Rečiūnienė
tel./faks. (5) 275 48 28,
mob. tel. (8–687) 10609;
el. paštas: jurate.r@musu-girios.lt

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius
www.spauda.com

Tiražas 2120 egz.

Dizaino autorius: Algimantas Dapšys
Kaina 11 Lt, su nuolaida 7,50 Lt

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine
Editor-in-chief R. Vasiliauskas
A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.
Už reklamos turinį redakcija neatsako.
„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Kronika	2
Aktualijos	4
Miškininkams linkėjo santarvės ir stabilumo	4
Miškininkystė	7
J. GIRINAS. Lietuvos ažuolynų vizija	7
Mokymas	10
E. BARTKEVIČIUS. Rugsėjo 1-oji LŽŪU Miškų ir ekologijos fakultete	10
A. TEBĖRA. Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija pradeda naujus mokslo metus	12
Urėdijose	14
Rezultatai nuteikia optimistiškai	14
J. REČIŪNIENĖ. Poilsui prie Nemuno stačių šlaitų	16
V. TREPĖNAITIS. Investicijos į šiaulių krašto miškus	18
J. REČIŪNIENĖ. Leipalingio girininkijoje, kurioje niekas nenorėjo girininkauti	20
Miškų urėdijų medelynai be išankstinių sutarčių parduoda miško sodmenis	22
Privatūs miškai	23
Ar įsiklausys politikai?	23
A. GAIŽUTIS. Privačių miškų savininkai rūpinasi ateitimi	24
Medžioklė	28
A. ULEVIČIUS. Svetimžemiai žinduoliai Lietuvoje	28
Miškas ir visuomenė	33
Prisimintas kazlųrūdietiš miškininkas P. Greblikas	33
Iš gamtos dienosraščio	34
Išėję negrįžti	35
Datos	36

KRONIKA

Aplinkos ministro Gedimino Kazlauskio sveikinimas Miškininko dienos proga Gerbiami miškininkai,

Nuoširdžiai sveikinu jus Miškininko dienos proga.

Tai – jūsų šventė. Tai diena, kai galite atsipūsti, pažvelgti atgal ir pasidžiaugti nuveiktais darbais. Tuo, ką padarėte gamtos ir žmogaus labui. Rezultatais, kuriuos matote ne tik jūs, profesionalai, bet ir visuomenė.

Geriau už mane žinote, kad miškas nuo seno buvo ir yra svarbus kiekvienam žmogui. Kaip anksčiau, taip ir dabar miškas maitina, šildo, glaudžia, galiausiai žavi, įkvepia ir suteikia jėgų.

Tačiau jo išsaugojimui reikia ištis didelių pastangų. Miškui ir visuomenei reikia to, ką darote jūs. To darbo, kuris neretai būna nematomas.

Šiandien noriu tarti nuoširdų „ačiū“ jums už šias pastangas. Padėkoti už tą atsidavimą, atkaklumą ir entuziazmą puoselėjant gamtą. Už galimybę matyti gražius, švairius, tvarkingus, prižiūrimus ir visuomenei prieinamus miškus.

Geros nuotaikos, gražios šventės – ir kuo geriausios kloties.

Aplinkos ministras Gediminas Kazlauskas

Rugpjūčio 28 d. Miško ir miško pramonės darbuotojų profesinių sąjungų federacija Mažeikių rajone Virvytės poilsinėje organizavo tarybos posėdį, kuriame dalyvavo per 50 dalyvių, tarp jų – ir svečiai iš Latvijos bei Estijos. LMMPDPS federacijos pirmininkas A. Rauka ir generalinio miškų urėdo pavaduotojas A. Vancėvičius informavo apie Lietuvos miškininkų darbus, ekonominę situaciją. Su krizės metu susidariusia situacija Latvijoje ir Estijoje supažindino Latvijos šakinės profsąjungų federacijos pirmininko pavaduotojas A. Simansos bei Estijos federacijos miškininkų profsąjungų pirmininkas K. Prozes. Aptarti vieningo nario bilieto, kolegų iš Norvegijos priėmimo bei seminaro moterims organizavimo klausimai. Nutarta 2010 m. rugsėjį surengti profsąjungų federacijos suvažiavimą. Posėdžio dalyviams suorganizuota pažintinė išvyka į Kamanų valstybinį rezervatą.

Nuo rugsėjo 7 d. iki spalio 30 d. priimamos paraiškos ES paramai gauti. Parama teikiama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos priemonę „Pelno nesiekiančios investicijos miškuose“, t.y. **pagerinti miškų kraštovaizdį, padidinti jų ekonominę bei ekologinę vertę.** Paraiškas Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos gali teikti privačių ir valstybinių miškų savininkai bei valdytojai.

Rugsėjo 7-9 d. Stromstade (Švedija) vyko konferencija „Bioįvairovės vizija po 2010 m. – žmonės ekosistemų nauda ir klimato krizė“. Joje dalyvavo aplinkos ministras G. Kazlauskas ir Gamtos apsaugos departamento Saugomų teritorijų strategijos skyriaus vedėjas A. Klimavičius.

Rugsėjo 7-9 d. Lietuvos miško savininkų asociacija organizavo Latvijos miško savininkų bei Valstybinės miškų tarnybos konsultavimo paslaugų centro darbuotojų priėmimą Lietuvoje. Vyko seminaras „ES parama miškų sektoriui (KPP)“. Miškų departamento Privačių miškų skyriaus vedėjas N. Kupstaitis supažindino su Lietuvos miškų sektoriumi, o ŽŪM Kaimo plėtros departamento Investicinių ir kompensacinių kaimo plėtros priemonių koordinavimo skyriaus vyr. specialistas G. Mažeika pristatė bendrąsias paramos galimybes miško sektoriui pagal KPP. Svečiai lankėsi Molėtų r. pas miško savininkus, gavusius ES paramą pagal KPP, bei Vilniaus miškų urėdijoje ir jos objektuose.

Rugsėjo 8 d. Lietuvos radijo ir televizijos klube Petro Abukevičiaus premija už geriausią metų filmą apie Lietuvos gamtą **įteikta** Dzūkijos nacionalinio parko direktoriaus pavaduotojui **dr. E. Drobeliui** ir žinomam fotografui, filmų apie vabzdžių pasaulį kūrėjui **V. Vitkauskui**.

Rugsėjo 8-12 d. Maskvoje vyko VI-asis tarptautinis jaunųjų miškininkų konkursas. Darbus aplinkosaugos bei miškininkystės temomis pristatė moksleiviai ir studentai iš 28 pasaulio šalių. Tarp dalyvių buvo ir Vilniaus r. Gedimino gimnazijos jaunieji miško bičiuliai. Jų darbą apie paukščių reikšmę miško sanitarijoje apsaugoje bei neįgaliųjų integravimą į ekologinę veiklą įvertino Suomijos ir Olandijos žiuri atstovai. Jaunuosius konkursantus lydėjo JMBS Rėmimo tarybos pirmininko pavaduotoja E. Mankevičienė ir Valkininkų m. u. JMB globėja E. Strazdienė.

Rugsėjo 9 d. Lietuvos medkirčių rinktinė išvyko į Baltarusiją, kur kartu su Latvijos, Estijos, Rusijos, Ukrainos ir Lenkijos komandomis dalyvavo **atvira medkirčių čempionate.**

Rugsėjo 16-19 d. Lietuvos miškų institute lankėsi Baltarusijos nacionalinės mokslo akademijos miškų instituto direktorius ir mokslininkai, apsilankymo metu pasirašytas susitarimas dėl mokslnio bendradarbiavimo tarp Lietuvos miškų instituto ir Baltarusijos nacionalinės mokslo akademijos miškų instituto.

ALGIRO MASAČIO nuotrauka

VACLOVO TREPENAIČIO nuotrauka

Rugsėjo 11-12 d. Latvijos respublikoje vyko XIX-oji Baltijos šalių miškininkų sąjungų konferencija. Joje akcentuotos 3 pagrindinės temos: energetinių plantacijų įveisimo patirtis, medienos ir medienos atliekų panaudojimas energijai, bendra miškų sektoriaus ekonominė situacija (plačiau – kitame numeryje).

Rugsėjo 17-18 d. Europos Komisijos Nuolatinio miškų ūkio komiteto darbo grupės „Medienos ir medienos produktų viešieji pirkimai“ posėdyje Briuselyje dalyvavo Miškų departamento Miškotvarkos ir miško išteklių skyriaus vyr. specialistas G. Jasinevičius.

Rugsėjo 18 d., Miškininko dienos išvakarėse Žemės ūkio universitete vyko minėjimas (plačiau – 4 p).

Rugsėjo 18 d. Lietuvos miškų institute vyko tarptautinė konferencija „Miško medžių genetinės įvairovės svarba keičiantis klimatui“ ir jaunųjų mokslininkų konferencija „Žalioji laboratorija“. Dalyvavo mokslininkai iš Latvijos, Estijos, Lenkijos, Baltarusijos ir Lietuvos.

Rugsėjo 21-27 d. Aukštadvario regioninio bei Žemaitijos nacionalinio parkų direktijos organizavo nemokamas ekskursijas ir kitus renginius, skirtus Pasaulinei turizmo dienai. Veikė foto parodos – konkursai, vyko sporto varžybos, teatralizuotos ekskursijos, foto parodos. Žemaitijos NP susirinkusieji aplankė buvusią požeminę raketų paleidimo aikštelę.

Rugsėjo 23 d. Dubravos eksperimentinėje mokomojoje miškų urėdijoje su-

rengtas seminaras „Plantacinių miškų veisimas“, skirtas žemdirbiams, miškų savininkams, miškininkams ir visiems, norintiems išsiauginti ar įsigyti hibridinės drebulės selekcinis sodmenis ir veisti sparčiai augančius įprastus ar trumpo kirtimų apyvartos plantacinius miškus, pasinaudojant ES finansine parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programą.

Miško sanitarinės apsaugos tarnyba perspėja, kad šalies eglynuose gausu kenkėjo netikrojo eglinio skydamario. Šiltos pastarosios žiemos sudarė palankias sąlygas atvirai žiemojantiems vabzdžiams išgyventi. 2009 m. stebimas netikrojo eglinio skydamario pagausėjimas. Kartu su parazitiniiais spyglių grybais, jis daro nemažą žalą įvairaus amžiaus eglynams.

Daliai Aplinkos ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų darbuotojų išdalyti atleidimo lapeliai. Iki šių metų gruodžio pabaigos AM ir jai pavaldžiose įstaigose turėtų likti 223 etatais mažiau nei buvo metų pradžioje. Apie tai naujienų agentūroms pranešė aplinkos ministro G. Kazlausko atstovas spaudai T. Beržinskas. Pačioje Aplinkos ministerijoje irgi naikinama 17 pareigybių. AM reorganizuojami 3 departamentai. Be kitų, nebeliks Aplinkos kokybės departamento, Komunalinio ūkio departamento, Visuomenės informavimo ir viešųjų ryšių departamentų direktorių pareigybių. Darbuotojai, nepaskirti į kitas pareigas, bus atleisti nuo šių metų gruodžio 15 d. 2009-08-03 Aplinkos ministras pasirašė įsakymą D1-464 (Valstybės ži-

nios, 2009, Nr. 96-4075), kuriuo priimtas sprendimas reorganizuoti Miško geneti-
nių išteklių, sėklų ir sodmenų, Miško sanitarinės apsaugos ir Valstybinės miškotvarkos tarnybas. Vietoj jų steigiama viena nauja biudžetinė įstaiga – **Valstybinė miškų tarnyba**. Reorganizavimo projekte jai numatyta perduoti ir šiuo metu Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos pavaldume esantį Miškų kontrolės skyrį. Valstybinėje miškų tarnyboje bus 67 pareigybės. Dabar minėtose biudžetinėse įstaigose yra 73 pareigybės, bus sutaupytas šešių tarnautojų išlaikymas. Mažės pareigybių ir Valstybinėje aplinkos apsaugos inspekcijoje, Aplinkos apsaugos agentūroje bei Jūrinių tyrimų centre.

Rugsėji miškų urėdijose vyksta miškų tvarkymo sertifikavimo kasmetinis auditas. Bendrovės „SGS Poland“, įgaliotos „SGS Qualifor“ programos atstovės, sertifikavimo auditoriai 2009 m. rugsėjo mėn. 4-iose valstybės įmonėse miškų urėdijose (Anykščių, Telšių, Mažeikių ir Tauragės) atlieka FSC miškų tvarkymo sertifikavimo priežiūros pirmuosius auditus. Pagrindinis revizijų tikslas – patikrinti sertifikavimo sąlygų vykdymą bei įsitikinti, kad miškų urėdijų ūkinė veikla faktiškai tebeatitinka tarptautinius FSC reikalavimus. Patikrinimų metu bus vykdoma dokumentų peržiūra, pokalbiai su miškų urėdijų darbuotojais ir suinteresuotais asmenimis, bus lankomasi konkrečiuose objektuose miške. Minėtosiiose 4-iose miškų urėdijose re-sertifikavimo pagrindinio vertinimo darbai buvo atliekami 2008 metais, joms nauji sertifikatai išduoti 2009 m. kovo – balandžio mėn. Pirmieji priežiūros audita atliekami po 6 mėnesių po sertifikato užregistravimo. Bendrovės „SGS Poland“ auditoriai šiemet jau auditavo Kupiškio ir Vilniaus miškų urėdijas, dar 10 miškų urėdijų numatoma patikrinti vėliau, spalio – lapkričio mėn. Audito grafikas:

Miškų urėdija	Audito data
Anykščių	2009 m. rugsėjo 14-15 d.
Telšių	2009 m. rugsėjo 16-17 d.
Mažeikių	2009 m. rugsėjo 18, 21 d.
Tauragės	2009 m. rugsėjo 22-23 d.

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba kviečia gamtai ir paukščiams neabejingus žmones prisijungti prie tūkstančių paukščių stebėtojų iš daugiau kaip 30-ties Europos šalių ir išlydėti išskrendančius sparnuočius. Biržų regioninio parko direkcija spalio 2 d. rengia „Paukščių palydų“ šventę.

Miškininkams

linkėjo santarvės ir stabilumo

Vasariškai šiltą ir saulėtą rugsėjo 18-osios popietę į Kauną, Lietuvos Žemės ūkio universitetą, rinkosi miškininkų delegacijos dešimtąjį kartą paminėti profesinę dieną, pabendrauti tarpusavyje, apžvelgti metų darbus ekonominės krizės laikotarpiu, pagerbti kolegas. Miškininkų delegacijose matėme ir į užtarnautą poilsį išėjusių darbo veteranų.

Pasveikinti šalies miškininkus su profesine švente atvyko LR Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininkas Edmundas Pupinis, Aplinkos

komiteto pirmininko pavaduotojas Vincas Babilius, šio komiteto narys miškininkas Justinas Urbanavičius, Aplinkos ministerijos viceministrai Aleksandras Spruogis ir Ramūnas Kalvaitis, ministro patarėjas Romualdas Petrauskas, Kauno rajono meras Valerijus Makūnas, su miškininkais bendradarbiaujančių verslo įmonių, įstaigų ir visuomeninių organizacijų, žiniasklaidos atstovai, karinių oro pajėgų orkestras.

Minėjimą pradėjęs Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentas, LŽŪU

Miškų ir ekologijos fakulteto dekanas doc. **Edmundas Bartkevičius** (nuotr. kairėje) sakė, jog tokie susiejimai teikia dvasinės tvirtybės, santarvės, užgriuvus ekonominio sunkmečio negandoms, siekiant stabilaus valstybinių miškų valdymo tęstinumo. Šiemet nemažai įtampos ir nerimo į LŽŪU Miškų ir ekologijos fakulteto akademinę bendruomenę buvo įnešusi švietimo sistemos reforma, kai miškininkystė ir ekologija buvo priskirta biomedicinos profilio studijoms ir skirtas bendras valstybės finansuojamų studijų krepšelių limitas. Iš kilo dvejones, ar išliks universitete miškininkų kadrų ruošimo tęstinumas. Džiugina, kad nelygioje konkurencijoje šalies jaunuomenė nenusisuko nuo miškininkystės, aplinkosaugos – į Miškų ir ekologijos fakultetą priimta netgi daugiau pirmakursių negu pernai (75 – į miškininkystės, 81 – į ekologijos programų studijas). Tiesa, dauguma jų įstojo į mokamas studijas.

LMS prezidentas pažymėjo, jog šie metai istoriškai ženklūs Lietuvos miškininkų sąjungai ir leidžiamam žurnalui „Mūsų girios“, savo veiklą pradėjusiems 1929 m. viduryje. Dalis LMS suvažiavimuose ir žurnale keltų bei aptartų miškininkystės problemų, siūlymų aktualūs ir po 70-ies – 80-ies metų. Tai pasakytina apie šalies

REMUNDO VASILIAUSKO nuotrauka

Aplinkos ministerijos įsteigtu Garbės ženklų pirmieji iš miškininkų pažymėti prof. A. Juodvalkis ir prof. A. Kuliešis

Šaulių sąjungos vadas J. Širvinskas įteikia generaliniam miškų urėdui B. Sakalauskui medalį „Už tarnystę Tėvynei“

miškininkų didinimą, iškirstų medynų atkūrimą, privačių miškų tvarkymą, medienos prekybos rinkos svyravimus.

Seimo nariai ir Aplinkos ministerijos atstovai miškininkams dėkojo už jų atsidaivimą, atkaklumą ir entuziazmą, puoselėjant gamtą, už tvaringus, gerai prižiūrimus ir visuomenei prieinamus miškus, už socialinių sunkmečio problemų supratimą.

Generalinis miškų urėdas **Benjamins Sakalauskas** savo kalboje pabrėžė, kad ekonominė krizė šiemet paveikė ne vien tik statybų ir medienos apdirbimo pramonės, bet ir miškininkystės sektorių. Kritus medienos paklausai ir jos kainoms rinkoje, daliai medienos pirkėjų laiku neatsiskaitant su miškų urėdijomis, valstybiniais miškininkams tenka dirbti sudėtingo ūkininkavimo režime – vykdyti 2008 m. rugpjūtį sudaryto ekstremalių veiksmų plano krizės atveju nuostatas. Nepaisant to, nenutrūko ilgalaikių miškininkystės darbų programų vykdymas, įsavi-

namos ES paramos lėšos miškininkystei. Būgštauta, kad krizės metu gali ženkliai padidėti miško pažaidų, medienos vagysčių, tačiau bendromis policijos, aplinkosaugininkų ir miškų urėdijų pareigūnų pastangomis situacija miškuose valdoma, pažeidėjai nustatomi, traukiami atsakomybėn. Generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas padėkojo partneriui – profsąjungų federacijai, kad ji supranta nelengvą padėtį ir neaštrina miškų urėdijose dėl sunkmečio susidariusių laikinų socialinių problemų. Ypač valstybiniais miškininkams kelia didelį nerimą atkaklus oponentų siekis, įtakojamas skandinavų kapitalo, užvaldyti valstybinius miškus arba iš jų pigiai gauti žaliavinės medienos. Šiam siekiui įgyvendinti įvairiais būdais stengiamasi sumenkinti Generalinės miškų urėdijos vaidmenį valstybinių miškų valdyme, ūkinėje veikloje, pasitelkiant kai kuriuos politikus, kontrolės institucijas, žiniasklaidos priemones, taip pat ir kai kuriuos miškininkus.

Privačių miškų savininkų asociacijos tarybos pirmininkas, buvęs miškų ūkio ministras **Gintautas Kovalčikas** pažymėjo, jog dauguma šalies visuomenės neskirsto miškų į valstybinius ir privačius, o žiūri kaip į bendrą šalies turtą, ekologinę sistemą, kurioje būtų saugu ir malonu lankytis kiekvienam šalies piliečiui. Jis padėkojo valstybinėms miškų įmonėms už pagalbą gesinant privačius miškus, juos atkuriant, veisiant naujus miškų plotus, teikiant konsultacijas miško savininkams, ir išreiškė viltį, kad ateityje neturėtų būti šioje srityje savanaudiško politikavimo.

Už glaudų bendradarbiavimą su valstybiniais miškininkais pasisakė Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento atstovai, Kauno rajono savivaldybės meras Valerijus Makūnas, Šaulių sąjungos vadas Juozas Širvinskas, Medžiotojų ir žvejų draugijos pirmininkas, širdies chirurgijos profesorius Rimantas Benetis, Paraplegikų asociacijos prezidentas Juozas Bernatavičius.

Į šventę atvyksta Tauragės ir Utenos miškų urėdijų miškininkų atstovai

Už nuoširdų, pareigingą, ilgametį darbą miškų sistemoje grupei miškininkų pareikštos įvairių institucijų padėkos, įteikti naujai įsteigti apdovanojimai, 15-ai girininkų suteikta pirma, 12-ai – antra kvalifikacinė klasė.

LR Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininkas Edmundas Pupinis įteikė **Seimo pirmininkės I. Degutienės padėkas**: Prienų miškų urėdui R. Judickui, Biržų miškų urėdui R. Gaudiešiui, Ignalinos miškų urėdo pavaduotojui P. Kraujaliui, Marijampolės miškų urėdijos Pajevonio girininkui R. Vaičiui, Ukmergės miškų urėdijos Žaliosios girininkui V. Pašukoniui.

Aplinkos viceministras A. Spruogis įteikė **Ministro pirmininko A. Kubiliaus padėkas ir Lietuvos tūkstantmečio medalius**: LMS prezidentui doc. E. Bartkevičiui, Šiaulių miškų urėdui S. Pališkiui, Utenos miškų urėdo pavaduotojui V. Merkiui, Valstybinio miškovtarkos instituto Kraštotvarkos skyriaus vedėjai V. Naureckaitei, Rietavo miškų urėdijos miško želdinimo ir apsaugos inžinieriui D. Norkevičienei, Šilutės miškų urėdijos Šiaudėnų girininkui P. Kasnauskui, Druskininkų miškų urėdijos Musteikos girininko pavaduotojai Ž. Averkienei.

LR Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininkas E. Pupinis pareiškė padėkas: Utenos miškų urėdijos Rudesos girininkui V. Aleksynui ir šios urėdijos Videniško girininkui A. Jackevičiui bei Ignalinos miškų urėdijos eiguliui R. Lazauskui.

LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas J. Šimėnas pareiškė padėkas: Jonavos miškų urėdijos miškovtarkos inžinieriui S. Banevičiui, Joniškio miškų urėdijos miško želdinimo ir apsaugos inžinieriui E. Čepuliui, Alytaus miškų urėdijos Sudvajų girininkui K. Viržbauskui, Radviliškio miškų urėdijos Legečių girininkui E. Kuodžiui, Kupiškio miškų urėdijos Šimonių girininko pavaduotojai K. Basėkienei.

Aplinkos ministerijos įsteigtu **Garbės ženklui paskatinti**: LŽŪM Miškininkystės katedros prof. A. Juodvalkis, Valstybinės miškovtarkos tarnybos direktorius prof. A. Kuliešis.

Aplinkos ministras G. Kazlauskas pareiškė padėkas: Anykščių miškų urėdui S. Kinderiui, KMAI kolegijos direktoriui doc. A. Tebėrai bei šios kolegijos Miškininkystės katedros vedėjui E. J. Survilai, Viešosios įstaigos „Mūsų girios“ direktoriui – vyriausiajam redaktoriui R. Vasiliauskui, LŽŪM Miškų ir ekologijos fakulteto Medžioklės laboratorijos vadovui doc. K. Pėteliui, Švenčionių miškų urėdo pavaduotojui S. Švereikai, Valkininkų miškų urėdijos miškovtarkos inžinieriui E. Strazdienei, Raseinių miškų urėdijos Padubysio girininkui N. Sutkevičiui, Zarasų miškų urėdijos Zarasų girininkui G. Snarskiui, Kėdainių miškų urėdijos Skaistgirio girininko pavaduotojui G. Tumelioniui, Nemenčinės miškų urėdijos Nemenčinės girininko pavaduotojai medelynui D. Jankauskienei.

Pagerbti miškininkus už ypatingus nuopelnus valstybiniams miškams šiemet Generalinė miškų urėdija įsteigė **medalį „Auksoinis ąžuolo lapas“**. Pirmieji šiais medaliais pažymėti: Kretingos miškų urėdas A. Baranauskas, Tauragės miškų urėdas P. Martinavičius ir LŽŪM Miškų ir ekologijos fakulteto Miškovtarkos katedros docentas R. Mankus.

Už gerus tarnybos rezultatus generalinis miškų urėdas B. Sakalauskas įteikė pasižymėjimo ženklus **„Už nepriekiaštingą tarnybą“**: Generalinės miškų urėdijos skyriaus vedėjui E. Kičiui, Anykščių miškų urėdijos medelyno viršininkui R. Juozapavičiui, Dubravos EMM urėdijos arboretumo viršininkei V. Baronienei, Kretingos miškų urėdijos Grūšlaukės girininkui I. Kripui, Panevėžio miškų urėdijos Raguvos girininkui V. Šiušiui, Rokiškio miškų urėdijos Kamajų girininkui S. Markevičiui. Be to, dar kelioms dešimtims miškininkų pareikštos generalinio miškų urėdo B. Sakalausko padėkos.

Už miškų plėtrą Kauno rajone, jų tvarkymo problemų sprendimą, pritaikymą rekreacijai Kauno rajono savivaldybės meras V. Makūnas įteikė padėkas: Dubravos ir Kauno miškų urėdijai urėdams K. Šakūnui, J. Jermalavičiui bei LŽŪM prof. A. Juodvalkiui.

Už medžioklės tradicijų puoselėjimą, aktyvų bendradarbiavimą Medžiotojų ir žvejų draugijos pirmininkas prof. R. Benetis pareiškė padėkas: Generalinės miškų urėdijos skyriaus vedėjui P. Kanapieniui bei Kretingos ir Kaišiadorių miškų urėdijai urėdams A. Baranauskui, S. Truskauskui.

Šiaulių sąjungos vadas J. Širvinskas padėkojo miškininkams už suteiktą galimybę Zarasų krašte šiemet pasodinti Šaulių sąjungos 90-mečiui pažymėti 1000 ąžuolų giraitę ir įteikė generaliniam miškų urėdui B. Sakalauskui **medalį „Už tarnystę Tėvynei“**. Generalinės miškų urėdijos partneriai iš Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento pasidžiaugė, kad Lietuvos miškininkai iš nedaugelio Europos valstybių išlaikė efektyviai dirbančią priešgaisrinę tarnybą ir tolimesniame bendradarbiavime įteikė B. Sakalauskui simbolinį ugniagesio šalną ir neetatinio ugniagesio statulėlę. Paraplegikų asociacijos prezidentas J. Bernatavičius padėkojo miškininkams už įrengtus rekreacinius objektus neįgaliesiems ir atvežė neįgaliečių iškeptos ekologinės duonos kepalą bei simbolinį žaliąjį medį.

Profesinės šventės dalyvius pasveikino ir koncertą surengė Kauno muzikinio teatro solistės „Trys panteros“.

MG. inf.

SUTEIKTOS KVALIFIKACINĖS KLASĖS GIRININKAMS

Aplinkos ministro įsakymu suteikta **pirma kvalifikacinė klasė** šiems girininkams:

Alfredui Aškėlėnui – Ignalinos m. u. Vaišniūnų girininkui ir **Algimantui Brokui** – šios urėdijos Daugėliško girininkui; **Antanui Baigiui** – Kaišiadorių m. u. Vievio girininkui; **Pranui Gapšiui** – Pakruojo m. u. Sukmedžio girininkui; **Vytui Lesniauskui** – Valkininkų m. u. Valkininkų girininkui ir **Virginijui Pocevičiui** – šios urėdijos Tiltų girininkui; **Artūrai Maliavkai** – Švenčionių m. u. Aukštągirio girininkui ir **Tadui Saponavičiui** – šios urėdijos Modžiūnų girininkui; **Broniui Pavilioniui** – Varėnos m. u. Kaniavos girininkui ir **Vytui Vazgiui** – šios urėdijos Glūko girininkui; **Petrui Petkūnui** – Kupiškio m. u. Subačiaus girininkui; **Petrui Rudnickiui** – Telšių m. u. Ubiškės girininkui; **Kostui Silickui** – Kazlų Rūdos m. u. Braziūkų girininkui; **Zigmonui Siminauskui** – Rietavo m. u. Judrėnų girininkui; **Marijonui Vilkeliui** – Ukmergės m. u. Pašilės girininkui.

Generalinė miškų urėdija suteikė **antrą kvalifikacinę klasę** šiems girininkams:

Alvydui Bareikai – Vilniaus m. u. Taurų girininkui; **Jonui Juščiui** – Šalčininkų m. u. Girios girininkui; **Vytautui Matulaičiui** – Joniškio m. u. Beržėnų girininkui; **Juozui Kanišauskui** – Pakruojo m. u. Pakruojo girininkui; **Vygantui Mikutavičiui** – Telšių m. u. Stalgėnų girininkui; **Sauliui Kancevičiui** – Veisiejų m. u. Krosnos girininkui; **Jonui Leikai** – Panevėžio m. u. Krekenavos girininkui; **Algimantui Olšauskui** – Šalčininkų m. u. Jašiūnų girininkui; **Kazimierui Skujai** – Jonavos m. u. Užusalių girininkui; **Aidui Stepankevičiui** – Kaišiadorių m. u. Paparčių girininkui; **Jonui Šedbarui** – Rietavo m. u. Labardžių girininkui; **Tadui Zubavičiui** – Prienų m. u. Birštono girininkui.

Lietuvos ąžuolynų vizija

Ąžuolas, ąžuolynai daug kam siejasi su ilgaamžiškumu, stiprybe, pastovumu. Mėgstame sodinti ąžuolus iškilmingomis progomis. Prabėgus kiek laiko, didžiuojamės pačių pasodintais, stengiamės juos atsodinti, jeigu ąžuoliukai dėl įvairių priežasčių išdžiūvo, piktinamės, jeigu jie kertami, puikuojamės, jeigu turime ąžuolinius baldus ar kitus iš ąžuolo medienos pagamintus daiktus. Tokie jau mes esame žmonės – skirtingi, su įvairiomis mintimis, įvairiais tikslais, norais, įvairiu vertinimu.

Noriu kiek plačiau pakalbėti apie ąžuolynus, jų problemas, kurios išplaukia iš bendros miško vertybių skalės, t. y. gamtosauginių, ekonominių ir socialinių.

Visuotinai pripažinta, kad ąžuolas gamtoje sukuria buveines daugiau kaip 1 000 gyvių. Tai ir žvėrys, paukščiai, įvairūs šaltakrajai gyvūnėliai, vabzdžiai; kiti augalai, grybai ir t.t. Neatsitiktinai, išskiriant kertines miško buveines (KMB), ąžuolynų, atskirų ąžuolų į jas daugiausia ir pateko. Vien tik Kėdainių miškų urėdijoje ąžuolai KMB sudaro 18 406 m³, arba 23,3 proc. viso KMB tūrio. Šios medienos vertė nenukirsto miško 2007 m. kainomis – 24 116 957 Lt. Daug tai ar mažai, sunku pasakyti, nes niekas giliau netyrinėjo, ar būtina tokius ąžuolo medienos kiekius palikti ūkiniuose miškuose visiškam supūdymui. Ar būtina tokia auka gamtai, užmirštant kitas dvi ne mažiau svarbias ąžuolynų atliekamas funkcijas. Nereikia pamiršti, kad dar paliekama kertamose biržėse ne mažiau kaip 7 stambiausi ąžuolai 1 ha. Lietuvoje ąžuolynų, t.y. medynų, kur ąžuolo tūrio procentas didžiausias, palyginus su kitomis medžių rūšimis, turime 40 734 ha. Miškų urėdijų valdomuose miškuose – 19 114,7 ha, o likusieji 21 619,4 ha – privačiuose ir rezervuotuose nuosavybės teisių atstatymui miškuose. Pagal miškotvarkos instituto duomenis, ąžuolynai Lietuvoje užima tik 1,99 proc. visų medynų. 2001–2008 m. ąžuolynų plotas vidutiniškai per me-

Auga nauja pamaina

AUTORIAUS nuotraukos

tus padidėdavo 761,93 ha (iš jų miškų urėdijų valdomuose miškuose – 533,45 ha). Vien tik Kėdainių miškų urėdijoje kasmet ąžuolynų plotas padidėdavo daugiau kaip 100 ha. Gal kiek blogesnės tendencijos jau pradedamos pastebėti privačių miškų apskaitoje. Tikėtina, kad miškų urėdijos 2009 – 2021 m., vykdydamos ąžuolynų atkūrimo programą, atkurs kasmet ąžuolynus 791 ha plote ir dar atsodins iškirstų ąžuolynų plotą. Plotų, kuriuose tikslinga auginti ąžuolą, Lietuvos miškų instituto mokslininkų nuomone, turime pakankamai – 66 672 ha. Privačių žemių ir miškų savininkai, neabejoju, irgi prisidės prie šio kilnaus darbo. Miškų urėdijos yra išauginusios reikiamą ąžuolo sodmenų kiekį, kad šis tikslas būtų pasiektas. Vien tik Kėdainių miškų urėdijoje tinkančių sodinti ąžuoliukų yra daugiau kaip trys milijonai, kuriais galima pasodinti 1000 ha grynų gryniausių ąžuolynų. Naujus ąžuolynus būtina įvesti tik iš genetiškai vertingų gilių išaugintais sodmenimis. Miškų urėdijų miškuose, Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnybos duomenimis,

Gilių vėrinys

atrinktas gausus pačių vertingiausių ąžuolo medynų ir atskirų medžių kiekis: genetinių draustinių – 346,8 ha, sėklinių medynų – 367,7 ha, rinktinų medžių – 309 vnt. Pasodintos 6 sėklinės ąžuolo plantacijos – 45,27 ha. Pati stambiausia ir sudėtingiausia genetinės įvairovės pažiūriu – Kėdainių miškų urėdijoje. Jos plotas – 21,07 ha. Tai didžiuliai ateities rezervai vertingai sodinamajai medžiagai išauginti. Šiandien ąžuolynų atkūrimui galimybės yra kaip niekada. Valstybiniai miškininkai, turėdami stiprią sėklinę ir sodinukų išauginimo bazę, galėdami pagal visus agrotechninius reikalavimus paruošti dirvą, pasiruošę padėti privačių žemių savininkams. Nereikėtų pamiršti, kad ir Europos Sąjunga finansiškai remia ąžuolynų atkūrimą.

Ąžuolynų atkūrimas turi ir problemų. Pati didžiausia – per didelis ir vis dar didinamas kanopinių žvėrių skaičius. Pirmaisiais atkurtos Nepriklausomybės metais žvėrių skaičius buvo iš esmės sumažintas iki leistinos ribos, o šiandien jis katastrofiškai didėja. Tuo laikotarpiu pasodinti ąžuoliukai ir be jokių apsaugų „pabėgo“ nuo ūglių skabančių žvėrių. Retenybė buvo pamatyti aplaupyta žieve ąžuoliuką. Šiuo metu būtent tada pasodintų ąžuoliukų žievę laupo žvėrys. Kada pagaliau mes suvoksime, kad gamtoje turi būti tokia pusiausvyra, kur ir medis, ir žvėris, pagaliau ir žmogus galėtų darniai gyventi ir nedaryti vienas kitam problemų.

Juk negalima tuose pačiuose plotuose išauginti nesužalotų ąžuolynų ir laikyti didžiules žvėrių kaimenes. Turime suprasti, kad ąžuoliukai žvėrimis yra skanėstas, ir jokios apsaugos ar tvoros, esant neleistinam žvėrių tankumui, nepadės. Daugelio noras atkurti ąžuolynus, žiūrint iš šalies, vien tik dėl tokio atrodytų menko trukdžio, gali patirti nesėkmę. Ąžuolynų atkūrimas reikalauja didžiulių ilgalaikių investicijų. Vieno hektaro pasodinimas, medelių vienokia ar kitokia apsauga kainuoja beveik 10 tūkst. Lt. O kur dar kasmetinė priežiūra? Manau, kad sveikas protas nugalės ir bus rastas šios problemos sprendimas.

Kita bėda – ąžuolynus kas keli dešimtmečiai užpuola džiūtys. Paskutinė džiūtis dar tebesitęsia. Lietuvoje išdžiūvo daug brandžių, pusamžių ir net jaunų medžių. Vien tik Kėdainių miškų urėdijoje per paskutinius 4-erius metus iškirstų ąžuolo sausulių tūris artėja prie 100 tūkst. m³. O kiek dar neiškirsta teritorijose, kur ūkinė veikla uždrausta! Būtina ieškoti atspariausių džiūvimui medžių, jų gilėmis veisti naujus želdinius. Svarbu išsaugoti tokių medžių genofondą. Nuo geriausių miškininkystės požiūriu žaliuojančių medžių būtina paimti šakutes skiepijimui, veisti medžių sėklines plantacijas, skiepijimo ir kitais šiuolaikiniais vegetatyvinio dauginimo būdais padaugintus ypač vertingus individus sodinti į mišką, kad jų genetinės savybės kuo greičiau būtų perduotos besiformuojančių ąžuolo medynų ateities sėkliniams palikuonims. Labai svarbu surinkti Lietuvos senolių ąžuolų genofondą į vieną ar kelias vietas. Dalis senolių ąžuolų auga po vieną ir neturi galimybės produkuoti vertingų sėklų, nes tiesiog neturi lygiaverčių partnerių arba aplinkiniai medžiai yra jų vaikai, t.y. artimi giminaičiai. Mes visi džiaugiamės Stelmužės ąžuolo ilgaamžiškumu, o unikalių šio ąžuolo ilgaamžiškumo savybių, kaip kad galima šiuolaikinio mokslo dėka panaudoti, neskubame. Lietuvos miškų institutas tik paskutiniais metais molekulinės genetikos ir biotechnologijos laboratorijoje pradėjo šį unikalų medį bandyti padauginti. Yra tokių, kurie Stelmužės ąžuolą laiko niekam tikusiu medienai auginti. Visai negalvojama

apie jo atsparumą per daugelį amžių įvairioms negandoms. Yra Europoje ir daugiau panašaus amžiaus senolių. Kodėl nesurinkus jų klonų Lietuvoje? Mūsų šalis juk yra vos ne viso paprasčiojo ąžuolo išplitimo arealo viduryje. Klimatui šylant – tuo labiau. Turėtume neįkainojamą genetinę medžiagą ąžuolo atsparumui prieš džiūvimus ir kitas negandas. Tai būtų labai vertingas darbas ateičiai. Ilgaamžiai medžiai labai reikalingi laukų, priemiesčių ir visuose kituose želdiniuose. Įvairiais amžiais susiformavusių genotipų išsaugojimas praturtintų Lietuvos ąžuolynų genetinę įvairovę.

Kalbant apie ekonominę pusę, reikia paminėti iškertamos ąžuolo medienos kiekius. Kiek iš viso per vieną ar kitą laikotarpį iškirsta ąžuolo medienos, sunku pasakyti, nes tokios apskaitos pagal medžių rūšis paprasčiausiai nėra. Galima pasakyti, kad 1997–2008 m. ąžuolo pjautinųjų rastų ir trumpuolių parduota 417,08 tūkst. m³, arba po 34,76 tūkst. m³ kasmet. Toks kiekis medienos sudaro tik 3,23 proc. visų minėtu laikotarpiu parduotų pjautinųjų rastų kiekio.

Paskutiniais metais daugelyje vietų ąžuolo sausulių dalį medienos sugadino įvairūs mediengrauziai, todėl jos padarینگumas šiuo metu, įvertinus ir šakų tūrį, yra tik apie 50 proc. Likusi mediena – malkos. Taigi iš viso ąžuolo medienos per metus iškertama apie 70 tūkst. m³. Jeigu skaičiuotume, kad šis

Žvėrių nulaupytas ąžuoliukas

tūris gautas plynai išskirtus, tai sudarytų apie 273 ha. Lietuvos mastu tai labai nedaug. Miškų urėdijų išskirtamas plynai ąžuolynų plotas mažesnis, nes daug išskirtama nudžiūvusių ąžuolų iš kitų medynų, o ir ne visi ąžuolynai kertami plynai. Baimintis dėl brandžių ąžuolynų išskirtimo, jeigu ąžuolynų džiūvimas sustos, tikrai nėra pagrindo. Žymiai didesnė grėsmė ateities ąžuolynams – žvėrių daroma žala.

Keletą žodžių apie socialinį ąžuolo vaidmenį ir kaip jį reikėtų stiprinti, nekartoti klaidų. Lietuvoje yra ne vienas miško parkas ar parkas, kuriame vyrauja ąžuolai. Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečio proga sodinami nauji ąžuolynai. Unikalią idėją paverčia tikrove „Neregėtos Lietuvos“ knygos autorius Marius Jovaiša, skirdamas lėšų už kiekvieną parduotą knygą pasodinti po ąžuolą. Lietuvos miškotvarkos instituto specialistai Kėdainių miškų urėdijos teritorijoje baigia ruošti didžiulį, daugiau kaip 40 ha ploto „Neregėtos Lietuvos“ tūkstantmečio ąžuolyno projektą. Pirmą ąžuoliuką šiame ąžuolyne pavasarį pasodino Jo Ekselencija Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus. Šis ir kiti naujai pasodinti ąžuolynai skirti žmonių lankymui, jų poilsiui.

Tačiau sodindami turime laikytis tam tikrų taisyklių. Pasodinę ąžuolą visi norime, kad jis ilgai augtų. Neretai želdynuose pasodintus ąžuolus ir kitus medžius pražudo ne kokios nors negandos, o elementarus nesuvokimas. Susižavėjimas sodinimo ritualu užgožia pačią medelio sodinimo prasmę. Vardinius, atrodytų, unikalius ąžuolus sodiname vieną šalia kito, net nepagalvodami, kaip tas ąžuolas augs po 50-ies ar 100-o metų. Tie, kurie ryžtasi tokių medelių sodinimui, turėtų aiškiai įsivaizduoti, kaip jis atrodys bent po 50-ies metų. Ir labai liūdna, kad net tokia unikalia me ąžuolyne, kaip kad yra Jono Basanavičiaus tėviškėje pasodintas Lietuvos Tautinio Atgimimo ąžuolynas, praėjus 20-čiai metų jau matosi, kad daugelyje vietų jis per tankus, o dar po 20-mečio daugelio vardinių ąžuolų šiame parke nebebus, nes jiems reikia erdvės. Miškuose, ten kur auginama mediena, kur tikslas, kad ąžuolas tįstų į viršų, kad stiebas valytųsi nuo šakų, medžių lajos būna vidutiniškai 10-ies metrų pločio. Tai kaip vardinis ąžuoliukas gali išlikti,

„Neregėtos Lietuvos“ tūkstantmečio ąžuolynas Labūnavos girininkijoje

jeigu jo kaimynas yra už 3, geriausiai atveju – už 6 metrų. Kažkuris iš jų turės mirti ir atminimą apie sodintoją ar sodinimo progą palaidoti negrižtamai.

Kita blogybė želdynuose – kad sodiname vietose, kurios po metų kitų paverčiamos gyvenamųjų namų kvartalais, keliais ar kokiais pramoniniais statiniais. Tada iškilmingai pasodinti medeliai išraunami – tik jau be didelių iškilmių.

Nemažiau svarbi ir sodinamoji medžiaga. Želdynuose, jeigu norime, kad medeliai pabėgtų nuo laužytojų, šienautojų ir visų kitų, kurių supratimas apie medį labai ribotas, turime sodinti tik 1,5-2 m aukščio medelius su gerai suformuota, o dar geriau – su uždara šaknų sistema. Tiek priemiestiniuose, tiek proginiuose želdynuose tinkamai išauginta sodinamoji medžiaga gali mums padėti.

Labai svarbu želdynuose sodinti ąžuolo formas, kurių trokštame, nes jas kur nors matėme pasodintas. Visi, manau, norime pasodinti savąjį stelmužiuką. Būtina kaupti įdomių ąžuolų formas pagal šakojimosi būdą, lajos formą, gilių dydį, lapų atspalvį ir panašiai. Kiekvie-

nas medis savo išore yra originalus. Vieniems patinka plačialajai, kitiems sauralajai ąžuolai, dar kitiems tik visuočiai pripažintos ąžuolų dekoratyvinės formos, kaip glaustašakė, svyraklinė, raudonlapė. Reikalinga surasti įdomią estetiniu pažiūriu lietuvišką formą. Lietuvos miškuose, želdynuose yra ne vienas ąžuolas, kurio šakojimasis, lajos, lapų forma yra saviti, sukeliantys esteti-

nį pasigerėjimą. ąžuolas neatskiriamas nuo simbolių kalbos. Dažnai šalių herbuose, apdovanojimų ženkluose, uniforminės aprangos aksesuaruose vaizduojamas ąžuolo lapas, gilė ar visas medis. Beje, šiais metais Generalinė miškų urėdija įsteigė medalį „Auksinis ąžuolo lapas“, kuriuo apdovanojami miškininkai ir kiti fiziniai bei juridiniai asmenys už ypatingus nuopelnus Lietuvos miškams.

Ruduo – medžių sodinimo metas. Kviečiu visus pasodinti dar šį rudenį savąjį ąžuoliuką. O mūsų juk yra daugiau kaip 3 milijonai!

JUOZAS GIRINAS
Kėdainių miškų urėdijos miškų urėdas

Vielos tinklai www.veva-technika.lt

miškų, kelių, ganyklų aptvėrimui.

Prekyba
UAB „VEVA-TECHNIKA“
 Vilkaiviškis, Giedriai
 Mob.tel.(8-656) 74003.
 Tel. (8-342) 41003.

Nr. 297/7

Rugsėjo 1-oji

LŽŪU Miškų ir ekologijos fakultete

Šiais metais visos aukštosios mokyklos su nerimu laukė studentų priėmimo rezultatų, kadangi tai pirmas priėmimas, pradėjus aukštojo mokslo reformą.

Lietuvos žemės ūkio universitete Miškų ir ekologijos fakulteto bendruomenė Mokslo metų pradžios šventei rinkosi į šiemet 85-metį švenčiančio universiteto iškilmų salę. Pirmakursius miškininkus su Mokslo metų pradžia pasveikino Generalinis miškų urėdas Benjaminas Sakalauskas, Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos urėdas Linas Bužinskas, o ekologus – Kauno regiono aplinkos apsaugos departamentų direktorius Antanas Petrauskas.

Svečiai pasidžiaugė puikiais studentų priėmimo rezultatais, išreiškė viltį, kad pasiryžimas studijuoti Miškų ir ekologijos fakultete neišblės visus studijų metus.

Šventės pabaigoje miškininkai pasodino ąžuoliuką, o ekologai – liepaitę ir įsipareigojo šiuos medelius rūpestingai prižiūrėti.

LŽŪU pirmakursiai

2009 m. balandžio 30 d. priimtas naujas LR mokslo ir studijų įstatymas įnešė daug naujovių aukštųjų mokyklų valdyme, mokslo ir studijų finansavime. Bene didžiausia naujovė yra ta, kad įvedami studijų „krepšeliai“. Finansavimas „krepšelio“ principu pagrįstas tuo, kad valstybės lėšos, skirtos studijoms, seks paskui studentus į pasirinktas aukštąsias mokyklas, priešingai iki dabar galiojusiai tvarkai, kai pinigai būdavo skiriami aukštosioms mokykloms pagal nustatytas proporcijas ir neatsižvelgiama į studentų pasirinkimą. 2009 m. studijų krepšelių lėšos nustatytomis dalimis buvo paskirstytos visoms studijų sritims, todėl visose srityse daliai stojančiųjų buvo garantuotos nemokamos studijos. 2009 m. valstybės skiriamas finansavimas pagal studijų sritis buvo paskirstytas taip: socialiniai mokslai – 3100 studentų, technologiniai mokslai – 2900, fiziniai mokslai – 1700, biomedicinos – 1300, humanitariniai – 1300, meno studijų – 700 studentų.

Reformos šalininkai teigia, kad lėšų pasiskirstymas konkrečioms sritims remiasi ir per ilgą laiką nusistovėjusia praktika, ir abiturientų pageidavimų studijuoti tendencijomis, ir darbo rinkos poreikių tyrimai – kiek ir kokių specialistų reikės ateityje. Valstybės finansuojamų studijų vietų padidėjimams pagal studijų programas buvo taikomi apribojimai (studijų vietų padidėjimas universitete studijų programoje negalėjo būti didesnis nei 110 proc., o kolegijoje – 120 proc. lyginant su 2008 m.). Tačiau šie apribojimai problemos neišsprendė.

Miškų ir ekologijos fakultete yra dvi studijų programos: miškininkystės ir ekologijos. Jos abi priklauso biomedicinos studijų sričiai. Taigi, 2009 m. norint įstoti į fakultetą, reikėjo konkuruoti su abiturientais, stojančiais į tokių krypčių studijų programas, kaip medicina, odontologija, farmacija, reabilitacija, slauga, visuomenės sveikata, biofizika, biologija, agronomija, veterinarinė medicina, gyvulininkystės techno-

logija. Taip atsitiko, kad jau minėtų apribojimų nepakako ir kai kurioms studijų programoms tų „krepšelių“ neužteko.

Schemoje (1) matome, kaip pasiskirstė stojančiųjų „krepšeliai“ į biomedicinos srities programas universitetuose ir kolegijose.

Abiturientų susidomėjimas LŽŪU MEF studijų programomis 2009 m. buvo didžiulis. Kiekvienas stojantysis galėjo nurodyti 16 studijų programų. Miškininkystę pirmuoju prioritetu nurodė 76, ekologiją – net 109 stojantieji. Tai rekordiniai skaičiai. Stojančiųjų skaičius pagal kitus prioritetus nurodytas 1 lentelėje.

1 lentelė. Studijų programų pasirinkamumas 2009 m.

Studijų programa	Pasirinktų pageidavimų skaičius pagal prioritetus					
	1	2	3	4	5	1-16
Miškininkystė	76	62(138)	55(193)	35(228)	40(268)	421
Ekologija	109	93(202)	68(270)	74(344)	56(400)	640

Tradicio miškininkų ažuoliuko sodinimas

VLADO DEKŠNIO nuotrauka

Lyginant šiuos skaičius su ankstesnių metų duomenimis, miškininkystę pagal pirmą prioritetą renkasi panašus skaičius abiturientų, o ekologijos programos populiarumas padidėjo.

Norint 2009 m. įstoti į vieną iš biomedicinos studijų srities universitetinę studijų programą, reikėjo surinkti daugiau negu 16 balų, o ankstesnių metų reikalavimai buvo žymiai mažesni (3 lentelė).

Kadangi ekologus ruošia ne tik Lietuvos žemės ūkio universitetas, bet ir kiti universitetai, 2 paveiksle pateikiami duomenys apie abiturientų pasirinkimą studijuoti ekologijos ir aplinkotyros programas juose.

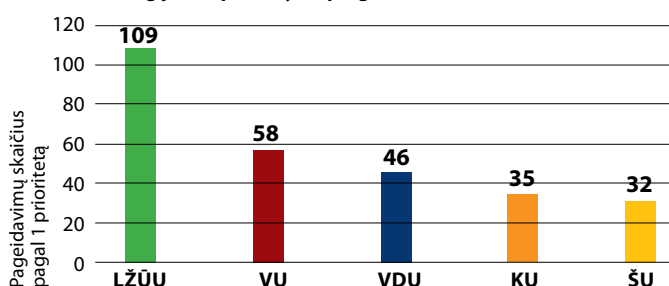
Atsižvelgiant į tokių studijų programų populiarumą, šiemet priėmėme daugiau studentų: į nuolatinės (dieninės) miškininkystės bakalauro studijas priėmėme 75, o ekologijos – 81 studentą. Tai ketvirtadaliu daugiau negu 2008 m. Tačiau tenka apgailestauti, kad dauguma jų turės studijuoti savo lėšomis.

Studentų priėmimas 2009 m., kaip teigia LR Prezidentės vyriausioji patarėja, Švietimo, mokslo, kultūros ir nevyriausybinių organizacijų grupės vadovė Virginija Būdienė, buvo

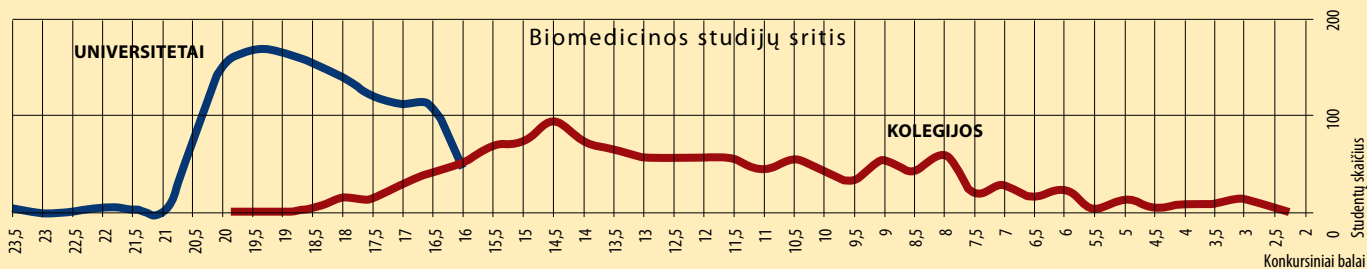
didelis eksperimentas. Pasitvirtino prognozė, kad didžioji dalis studentų subėgo į Vilnių, kad ateityje reikės spręsti klausimus dėl nepaklausių, bet reikalingų specialybių likimo, antraip bus juokinga, kai agronomus ar gyvulininkystės specialistus reikės rengti užsienyje.

Doc. EDMUNDAS BARTKEVIČIUS
Miškų ir ekologijos fakulteto dekanas

2 schema. Ekologijos ir aplinkotyros programos

1 schema. 2009 m. bendrojo priėmimo metu sudarytų geriausiųjų eilių skirsniai (LAMA BPO duomenys, 2009-09-01)

2 lentelė. Įstojusiųjų į Miškų ir ekologijos fakulteto valstybės finansuojamas vietas 2003-2009 m. konkursiniai balai

Studijų programos pavadinimas	Nuolatinės (dieninės) studijos													
	Priimtųjų konkursiniai balai													
	Pirmojo							Paskutiniojo						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Miškininkystė	17,77	18,18	16,43	17,9	17,77	19,37	20,02	11,38	11,99	11,44	12,12	11,72	11,5	16,44
Ekologija	18,81	17,41	20,06	18,18	17,71	16,98	18,18	12,19	12,81	12,61	13,25	13,09	12,95	16,02

Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija pradeda naujuosius mokslo metus

Šiomet pradėta šalies aukštojo mokslo reforma. Reformuojant aukštąjį mokslą siekiama pagerinti studijų kokybę, modernizuoti mokymo bazę, optimizuoti aukštųjų mokyklų tinklą, tobulinti jų finansavimo sistemą. Siekiant šių tikslų, šiomet iš esmės pakeista studentų priėmimo tvarka ir aukštųjų mokyklų finansavimo principai. Universitetams buvo skirta apie 11 000 valstybės finansuojamų vietų („studentų krepšelių“), o kolegijoms – apie 10 000. „Krepšeliai“ buvo paskirstyti ne į atskiras specialybes, o į dideles specialybių grupes – studijų sritis. Tokių studijų sričių yra šešios. Pavyzdžiui, miškininkystė yra priskirta ketvirtajai (biomedicinos)

studijų sričiai. Šios studijų srities specialybėms buvo skirta 1 300 „krepšelių“ universitetuose ir 1 400 „krepšelių“ kolegijose. Visi stojantieji į studijų srities specialybes buvo surikiuoti į vieną konkursinę eilę pagal vieningus konkursinio balo skaičiavimo kriterijus. Aukštosios mokyklos gavo tiek „krepšelių“, kiek studentų, atitikusių konkurso reikalavimus, pasirinko jų specialybes. Taigi, aukštųjų mokyklų finansavimas iš valstybės biudžeto tapo tiesiogiai susietu su gautų „krepšelių“ skaičiumi. Pavyzdžiui, biomedicinos srities specialybėms nustatytas „krepšelis“ atitinka beveik 5 000 Lt (kolegijoms) ir 8 000 Lt (universitetams). Naujojoje priėmimo tvarkoje taip pat numatytos galimybės studentams studijuoti savo lėšomis. Pagėdaujantys studijuoti taip vadinamose mokamose vietose turi aukštajai mokyklai sumokėti studijų mokestį, kuris yra lygus „krepšelio“ dydžiui.

Vasarą aukštųjų mokyklų darbuotojai buvo labai sunerimę. Nežinojo, kaip pasiskirstys stojančiųjų srautai, kokie bus aukštųjų mokyklų finansiniai ištekliai. Nerimauti teko dar ir dėl to, kad buvo numatyta uždaryti tas specialybes, kurios sulauks mažo stojančiųjų skaičiaus.

Atėjus rudeniiui, visi „viščiukai buvo suskaičiuoti“. Iš 39 tūkst. stojančiųjų į universitetų valstybės finansuojamas vietas pakviesti 11 589, į mokamas vietas – 11 949 pirmakursiai. Į kolegijas pakviesti 12 836 studentai, iš jų 9 302 – į valstybės finansuojamas vietas. Taigi, į kolegijose numatytas valstybės finansuojamas vietas įstojo beveik tūkstančiu mažiau studentų, negu buvo planuota. Taip atsitiko todėl, kad labai daug studentų (tarp jų ir prastai besimokančių) pasirinko mokamas vietas universitetuose. 40 mažiausio populiarumo specialybių buvo uždaryta.

Į Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegiją šiomet priimti 327 pirmakursiai. Iš jų 279 – į aukštąsias studijas ir 48 – į profesinio mokymo skyrių. Į valstybės finansuojamas vietas priimta 218 studentų. Pagal šį skaičių kolegija iš 44 aukštųjų mokyklų, dalyvavusių bendrajame priėmime, yra dvidešimt penkta. Ilgą laiką kolegijai, buvusiai vienai iš pačių mažiausių aukštųjų mokyklų, ši pozicija suteikia optimizmo. Mažiau už mūsų mokyklą „krepšelių“ sulaukė 10 kolegijų ir net 9 universitetai (tarp jų – ir Lietuvos veterinarijos akademija, Lietuvos kūno kultūros akademija, Lietuvos muzikos ir teatro akademija ir kt.). Populiariausia mūsų kolegijoje buvo Miško ūkio specialybė. Į šios specialybės dieninių studijų valstybės finansuojamas vietas priimti 53, į mokamas – 4 pirmakursiai, į neakivaizdinio skyriaus valstybės finansuojamas vietas – 17 ir į mokamas vietas – 14 studentų. Antroji pagal populiarumą – Kadastrinių matavimų ir nekilnojamojo turto vertinimo specialybė. Į šią specialybę iš viso priimti 55 pirmakursiai. Iš jų 43 – į valstybės finansuojamas vietas. Į Želdynų dizaino specialybę priimti 54 (38 v.f.v.), Rekreacijos – 47 (34 v.f.v.) studentai. Mažiau stojančiųjų buvo į Žemėtvarkos ir Hidrotechnikos specialybes. Priimta atitinkamai 20 ir 14 studentų.

Nors šiomet priėmėme truputį daugiau studentų negu pernai, tačiau kolegijos finansiniai ištekliai

Atnaujintoje bibliotekoje

Aplinkotvarkos katedros lektorė Vaida Vaitkutė-Eidintienė
Želdynų projektavimo laboratorijoje

RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

šiais sunkmečio metais bus mažesni negu 2008 m. Tenka mažinti darbuotojų atlyginimus bei investicijas. Sunkesnė finansinė padėtis susidarė dar ir dėl to, kad pastaraisiais metais buvo labai sumažėjusios galimybės siekti fondų (ES struktūrinių ir kt.) finansuojamų projektų bei kitų užsakovų darbų. Nepaisant sunkesnės finansinės padėties, šiemet įrengėme modernią biblioteką ir naują 90 vietų auditoriją, atlikome remonto darbus dviejuose bendrabučiuose.

Naujuosius mokslo metus pradėsime, vykdydami ERASMUS IP projektą „Miškininkystės ir žemės ūkio kultūros

paveldas Šiaurės ir Baltijos šalyse“. Projekto partneriai – Norvegijos ir Suomijos žemės ūkio aukštosios mokyklos. Šiomis dienomis sulaukėme dar dviejų malonių žinių: numatytas finansavimas dviems labai svarbiems mūsų kolegijai projektams. Vienas skirtas kolegijos reorganizavimui ir naujos studijų bazės įrengimui. Šis projektas įgalins suformuoti normalią Aplinkos inžinerijos fakulteto studijų bazę. Antrasis – tarptautinis projektas. Jis mums bus tikras iššūkis. Teks vadovauti stambiam tarptautiniam projektui, kuriame dirbs 6 miškininkystės mokslo ir gamybos partnerinės organizacijos iš Airijos,

Latvijos, Švedijos ir Suomijos. Projekto tikslas – parengti naują medienos ruošos specialistų mokymo sistemą, atitinkančią Šiaurės ir Baltijos šalių miškininkystės sektorių lūkesčius.

Taigi naujaisiais mokslo metais nuobodžiauti neteks. Turime didelius siekius gerinti studijų kokybę, plėtoti konsultacinę veiklą, vykdyti taikomuosius tyrimus, tapti labiau matomais tarp mūsų šalies ir užsienio partnerių.

Dr. ALBINAS TEBĖRA
Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos
kolegijos direktorius

Mielas skaitytojau,

Šiemet 81-uosius gyvavimo metus pradedantis miškininkystės žurnalas „MŪSŲ GIRIOS“ ir toliau išliks patikimu Jūsų patarėju, informacijos apie valstybinių ir privačių miškų tvarkymą, atkūrimą, medienos ruošą ir prekybą, gamtosaugą, medžioklę bei miškininkų darbo patirtį skleidėju, jei pratęsite prenumeratą **2010 metams**.

Tai padaryti galite visuose „Lietuvos pašto“ skyriuose ir paskambinę į redakciją.

Žurnalo indeksas – 5057, su nuolaida – 5058. Prenumeratos kaina **mėnesiui** (su pristatymu ir PVM): dirbantiems – **11,00 Lt** (metams – **132 Lt**), studentams, pensininkams, neįgaliesiems – **7,50 Lt** (metams – **90 Lt**).

Rezultatai nuteikia optimistiškai

Rugsėjo pradžioje Generalinėje miškų urėdijoje vyko išplėstinis GMU gamybinio susirinkimo valdybos bei GMU kolegijos koordinatorių regionuose pasitarimas. Aptarti 2009 m. I pusmečio finansinės veiklos rezultatai, prekybos apvaliaja mediena aktualijos, kalbėta apie Miškininko dienos minėjimo organizavimą. Pasitarime dalyvavo generalinio miškų urėdo pavaduotojai Zdislovas Truskauskas, Gintaras Visalga, Andrius Vancevičius, Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vedėjas Petras Kanapienis, Ekonomikos, finansų ir apskaitos skyriaus vedėja Vitalija Charčidienė, Miško resursų ir prekybos mediena skyriaus vedėjo pavaduotojas Giedrius Grincevičius, miškų urėdai –koordinatoriai regionuose.

KRIZEI PASIRUOŠTA LAIKU

Pateikdamas šių metų I pusmečio miškų urėdijų ūkinės finansinės veiklos rezultatus Z. Truskauskas pabrėžė, kad dar vasarį GMU patvirtinti planai su nedidelėmis išlygomis atitiko realiai susidariusią dabarties ekonominę situaciją. Anot Z. Truskausko, jei pernai, tuo labiau – šiemet nebūtų imtasi detalaus bei apgalvoto planavimo ir kardinalių priemonių jiems įgyvendinti, šiandien finansinė padėtis kai kuriose miškų urėdijose būtų labai sudėtinga. Nors visos miškų urėdijos I pusmetį patyrė apie 3,8 mln. litų neaudituotą nuostolį, situacijos nereikėtų dramatinizuoti, nes metų pradžioje medienos rinka buvo visiškai išbalansuota, be to, ženkliai sumažėjo paklausa bei krito kainos. Ant-rasis šių metų pusmetis teikia vilčių – jaučiamas prekybos pagyvėjimas, kai kurių sortimentų kainos pamažu kyla, todėl metus didžioji dauguma miškų urėdijų tikisi baigti sėkmingai ir galbūt tik kelios – su nedideliais nuostoliais. Toliau analizuodamas ūkinę veiklą, generalinio miškų urėdo pavaduotojas pabrėžė, kad iš planuotų 372 mln. litų metinių pajamų per I pusmetį miškų urėdijos gavo 176 mln. litų (nukrypimas nuo plano – tik 47,5 proc.), o

pajamos už parduotą medieną praėjusį pusmetį sudarė 150,6 mln., t.y. 46,7 proc. nuo planuotų. Vidutinė medienos pardavimo kaina šiemet planuota 93,6 Lt/m³, per pusmetį parduota vidutiniškai po 86,3 Lt už kubinį metrą; 2009 m. planuota apvaliosios medienos gamybos savikaina – 37,8 Lt/m³, I pusmečio rezultatas – 38,6 Lt/m³, t.y. nukrypimas tik 0,8 Lt/m³.

Apvaliosios medienos pardavimo konkursai vyko gruodį, o realūs sunkumai miškų urėdijas užgriuvo šių metų pradžioje. Reikia džiaugtis, kad labai operatyviai sugebėjome atskirti prioritetus nuo antraeilų dalykų ir sėkmingai suplanuoti savo veiklą, – tęsė Z. Truskauskas. – Nors bendras veiklos prognozavimas pakankamai tikslus, tačiau kai kurių miškų urėdijų planai turi nemažai spragų, ypač tų, kurios susiduria su finansinėmis problemomis.

Kaip pažymėjo Z. Truskauskas, būtina ieškoti būdų, kaip gerinti planavimo kokybę, net taikyti tobulesnius planavimo kriterijus ir principus. Nežiūrint bendro žinybos ūkinės veiklos nuostolio I-ąjį šių metų ketvirtį, 23 miškų urėdijos šį laikotarpį baigė pelningai (nuo 0,5 mln. iki 2 tūkst. litų pelnas). GMU paskaičiavimais, iš 19 pirmąjį pusmetį nepelningai dirbančių miškų urėdijų, 15 turėtų baigti su „plusu“ ir tik 4 gali patirti nuostolį.

Generalinė miškų urėdija pasiūlė koordinatoriams apsvarstyti su regionų miškų urėdais šių metų I pusmečio ūkinės finansinės veiklos rezultatų, pajamų už apvaliąją medieną pardavimo kainų, medienos ruošos savikainos, kitų išlaidų faktinių rodiklių bei planavimo problemas ir pateikti pasiūlymus planavimo principams ir kokybei gerinti.

PREKYBA IŠ LĖTO AKTYVĖJA

Apžvelgdamas prekybos apvaliaja mediena aktualijas generalinio miškų urėdo pavaduotojas Gintaras Visalga sakė, kad situacija šioje rinkoje keičia-

si į gerąją pusę. Medienos kaina stabilizavosi ir net nežymiai ima augti. Statybų sezono metu padidėjęs pušų ir eglių rąstų poreikis šio sortimento kainą pakylėjo aukščiau nei praėjusių metų liepą. Nors plokščių mediena, lyginant su 2008 m., atpigo nuo 73 iki 49 Lt/m³, o rugpjūtį krito iki 44 Lt/m³, tačiau plokščių gamintojai per šių metų I pusmetį tenupirko 30-40 proc. medienos, numatytos pasirašytose sutartyse.

GMU gauna medienos pirkėjų, perdirbėjų telefoninių nusiskundimų, neva miškų urėdijos nesilaiko II pusmečio pasirašytų sutartinių įsipareigojimų. Problema greičiausiai ta, kad pirkėjai neįvykdę pirmojo pusmečio įsipareigojimų, nori medieną pirkti II-ojo kainomis. Miškų urėdijų pozicija turi būti labai aiški – vadovautis LR teisės aktais ir Prekybos apvaliaja mediena taisyklėmis (atkreipiant dėmesį į 54 punktą).

Pirkėjai, nevykdydami sutartinių įsipareigojimų ir prašydami atidėti mokėjimus, tai grindžia ekonomine krize, rinkos sulėtėjimu. Generalinė miškų urėdija dar š. m. balandžio 29 d. pateikė Aplinkos ministerijai Prekybos apvaliaja mediena taisyklių pakeitimų projektą, kur siūloma, esant objektyvioms sąlygoms ir priežastims, dėl ekonominės recesijos taikyti ilgesnius mokėjimo atidėjimus, išimtiniais atvejais leisti nemokėti baudų. Iki šiol iš AM atsakymo negauta.

G. Visalga miškų urėdų – urėdų koordinatorių prašė teikti naujus pasiūlymus, kad Generalinė miškų urėdija (jei tai būtų tikslinga) galėtų šio pasitarimo protokolo pagrindu pakartotinai paruošti dar vieną prekybos taisyklių pakeitimo projektą ir rugsėjį pateikti Aplinkos ministerijai.

Nors kainos pamažu auga ir prekyba nežymiai aktyvėja, pagal atskirus sortimentus ir kiekį pardavimai sudaro apie 50-55 proc. visos pagamintos medienos. Neramu dėl pradelstų įsiskolinimų, kurie pastaruoju

metu buvo pasiekę 9,4 mln. litų. Ir tik pritaikius prevencines priemones rugpjūčio 1 d. jie sumažėjo iki 8,55 mln. litų.

Pagal dabar galiojančias Prekybos apvaliąją medieną taisyklės už produkciją atsiskaitoma per 15 dienų be garantijos ir per 45 dienas su garantu ar laidavimu. Viena miškų urėdija ir Medienos perdirbėjų asociacija pateikė pasiūlymą apmokėjimo terminus pakeisti – 30 dienų be garanto ir papildomai 30 dienų su garantu, nekeičiant bendro atsiskaitymo termino. Tačiau toks siūlymas diskutuotinas, sprendimas turi būti priimtas kolegialiai.

Generalinio miškų urėdo pavaduotojas G. Visalga prašė, kad teikdamas savo regionų pasiūlymus, miškų urėdijos atkreiptų dėmesį į šiuos tris punktus: netesybų taikymas, atsiskaitymo už žaliavą kriterijai bei prekybos šalių susitarimu tobulinimas.

MG inf.

Miškų urėdijų parduotos apvaliosios medienos kainos 2009 m. rugpjūtį

Sortimentas	2009 m. rugpjūtis mėn. vidutinė kaina, Lt/m ³	Indeksas 2009 m. sausis=100	Iš viso 2009 m. vidutinė kaina, Lt/m ³
Pušies pjautinieji rąstai	126	85.7	123
Eglės pjautinieji rąstai	128	92.8	122
Ažuolo pjautinieji rąstai	313	78.6	333
Uosio pjautinieji rąstai	115	82.1	127
Drebulės pjautinieji rąstai	84	84.8	87
Beržo pjautinieji rąstai	132	82	141
Juodalksnio pjautinieji rąstai	108	87.1	115
Pjautinieji spygliuočių smulkieji rąstai	92	90.2	89
Pjautinieji lapuočių smulkieji rąstai	73	85.9	75
Eglės popiermedžiai	56	86.2	59
Pušies popiermedžiai	56	82.4	60
Beržo popiermedžiai	64	83.1	68
Drebulės popiermedžiai	54	85.7	58
Uosio popiermedžiai	91	104.6	87
Plokščių mediena (spygliuočių)	44	81.5	50
Plokščių mediena (lapuočių)	42	80.8	48
Malkinė mediena	60	89.6	64
Iš viso apvaliosios medienos	84	93.3	86

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

Latvijas Finieris koncernas

LIKME

Kai kiti kalba apie krizę, mes

DIDELIAIS KIEKIAIS

superkame beržo rąstus ir fanermedžius

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete: www.likmere.lt
 telefonu: +370 340 60054
 e-paštu: info@likmere.lt

Poilsui prie Nemuno stačių šlaitų...

AUTORĖS nuotrauka

Statūs Nemuno šlaitai, Švendubrės etnografinis kaimas, Raigardo slėnis – šie gamtos ypatumai sudarė ypač palankias sąlygas kurti miškų rekreacinę infrastruktūrą, todėl nieko nuostabaus, kad rekreacijos darbų linkmė Druskininkų miškų urėdijoje turi galias tradicijas. Pirmųjų šios srities entuziastų Vytauto Urnevičiaus, Algirdo Valavičiaus iniciatyva buvo pradėti kurti rekreaciniai objektai, tokie kaip „Saulės takas“ ir kiti, kuriais kurortinio miesto poilsiautojai naudojasi iki šiol. Šie objektai nėra miškų urėdijos balanse, bet jų atsiradimo iniciatoriai – senieji miškininkai.

Pernai Generalinės miškų urėdijos organizuotoje Rekreacinės infrastruktūros valstybiniuose miškuose įvertinimo apžiūroje I-ojo lygmens miškų urėdijų grupėje Druskininkų miškų urėdijai pripažinta trečioji vieta.

Kaip informavo urėdijos inžinierius Audrius Norkūnas, dabar Druskininkų miškų urėdijos teritorijoje yra įrengtas 41 rekreacinis objektas, iš jų 2 specializuoti takai, 16 atokvėpio vietų, 13 poilsiaviečių, 5 stovyklavietės ir 5 kiti objektai. Iš minėtų objektų 3 pritaikyti žmonėms su negalia. Intensyviausiai poilsiautojų lankoma Latežerio stovyk-

lavietė (Latežerio girininkijoje), pritaikyta ir neįgaliesiems.

Rekreaciniams objektams prižiūrėti ir atnaujinti Druskininkų miškų urėdija pernai skyrė 93 tūkst. litų, šiemet dėl recesijos naujų rekreacinių objektų statyba nenumatyta, o esamiems prižiūrėti skirti 5 tūkst. litų. Dar reikia pridėti lėšas visiems gerai žinomo „Girios aid“ išlaikymui ir renovavimui (2008 m. – beveik 230 tūkst., šiemet – 150 tūkst. litų). Nekeičiant muziejaus fasado ir išvaizdos dar šiais metais bus pakeisti langai: įmontuoti stiklo paketai klijuoto medžio rėmuose.

Taigi, rekreacijai išleidžiama visai nemaža pinigų suma.

Ar visi besilankantys miškuose moka tinkamai įvertinti ir tausoti sukurtą rekreacinę infrastruktūrą, kaip ateityje ši struktūra bus plėtojama ir kokios naujos kryptys yra (ar bus) Druskininkų miškų urėdijoje, apie tai, artėjant prie pabaigos šiųmečiui intensyvaus buvimo miškuose sezonui, kalbamės su miškų urėdu VIKTORU KLIMU.

Pirmas klausimas – apie labiausiai matomą objektą „Girios aidas“. Kiek teko girdėti, ne už ilgo bus nugriauti

keli jo teritorijoje esantys pasenę statiniai. Kaip toliau bus tvarkoma muziejaus aplinka, ar numatomi kokie nors kardinalūs pokyčiai?

Nemanau, kad „Girios aid“ teritoriją iš miško aplinkos reikėtų keisti į kažkokią kitokią. Aplinka siejasi su visu miško masyvu, tačiau yra vizualiai ir informatyviai pritaikyta gausių lankytojų poreikiams, papuošta medžio skulptūromis, dekoratyviniais augalais. Ir ateityje čia išliks ta pati, tik nuolat gražinama aplinka. Štai neseniai ją papuošėme dar viena medžio skulptūra „Metraštininkas“, skirta Lietuvos vardo tūkstantmečiui pažymėti.

NAUJA LINKMĖ

Betarpiskai su miškų rekreacija siejasi istorinė – edukacinė tema apie pokario rezistenciją. Šiame krašte ji buvo gana aktyvi. Kaip Druskininkų miškininkai prisideda prie šios linkmės propagavimo ir plėtimo?

Šiai veiklai impulsą davė profesorius Vaidotas Antanaitis, prieš ketvertą metų su svečiu iš Vokietijos aplankęs apleistą memorialą rezistentams, esantį netoli senųjų miesto kapinių. Abu garbūs vyrai tuomet apgailestavo dėl nemokėjimo branginti ir išsaugoti mūsų šalies nepriklausomybės kovų istoriją, o profesorius pasiūlė organizuoti kapinaičių tvarkymo talką.

Ne tik organizavome talką su visuomene, bet ir nuolat dabar šį memorialą prižiūrime.

Plėtojant šią veiklą, kartu su Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus darbuotojais ėmėmės paieškų apie pokario partizaninę kovą. Surinkus medžiagos, prie „Girios aid“ pastatėme stendą, kuris informuoja apie partizaninio judėjimo vietas: partizanų žuvimo, palaidojimo vietas, paminklus, bunkerius. Kadangi susidomėjimas kilo labai didelis, išleido me lankstinuką su schema ir trumpu šių kovų aprašymu, vėliau, bendradarbiaujant su jau minėtu muziejumi ir visuomenine organizacija „Viltis“,

Druskininkų miškų urėdas Viktoras Klimas daug gali papasakoti apie rezistenciją miškuose

Paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę

buvo sukurtas pažintinis maršrutas „Partizanų takais“. Maršrutas eina ir pro miškų urėdijos pastangomis atstatytą partizanų bunkerį prie Ratnyčėlės upelio. Šioje vietoje, bendradarbiaujant su „Varėnos statyba“, Druskininkų komunaline įmone, pastatytas paminklas Pietų Lietuvos partizanų vadui Juozui Vitkui – Kazimieraičiui paskutinėje jo vadavietėje Liepiškių kaime. Netoliese yra ir jo žūties vieta, kur esame pastatę informacinį stendą, kaip ir prie Ratnyčėlės, prie Viršurodukių bunkerio ir pačiame Viršurodukių kaime.

Tai labai prasmingas, patriotinio pobūdžio lankymasis miškuose, todėl ta linkme dirbsime ir ateityje.

SENOB BĖDOS

Turite įrengę savo teritorijoje gana daug rekreacinių objektų. Kokių problemų kyla, juos prižiūrint? Gal, gyvenant ekonominės krizės sąlygomis, mažėja ir poilsiautojų srautas, o kartu – poilsiaviečių niokojimas?

Svarbiausia problema, aktuali ne tik Druskininkų miškų urėdijai, bet visoms miškų urėdijoms, kurių miškai gausiai lankomi žmonių ir kurios dideliame poilsiautojų srautui priimti yra sukūrusios miškų rekreacinę infrastruktūrą, – tai rekreacinių objektų niokojimas: laužymas, deginimas, gadinimas necenzūriniais užrašais.

Šį pavasarį atsirado naujas reiškinys – poilsiaviečių statinių medienos vogimas, prieš tai gražiai tuos statinius išardžius... Gal tai ekonominės krizės grimasos, neišgalint nusipirkti medienos savų sodybų papuošimui?... Policija, neturėdama jokių apčiuopiamų įkalčių, kaltininkų taip ir nenustatė. O mums beliko vėl grįžti prie primityvesnio rekreacinių įrenginių statymo būdo: kalti vinimis, užuot tvirtinus varžtais.

Kita gausiai lankomų miškų problema – šiukšlinimas. Visose mūsų miškų urėdijos poilsiavietėse yra šiukšlių surinkimo vietos (konteineriai, šiukšliadėžės). Šioje srityje produktyviai bendradarbiaujame su seniūnijomis. Kaip pavyzdį galiu paminėti Vieciūnų seniūniją, kuri savo lėšomis padeda išvežti šiukšles iš dviejų poilsiaviečių.

Dėl toliau esančių poilsiaviečių šiukšlių išvežimo esame sudarę sutartis su Varėnos komunaline įmone „Varkoma“.

Tačiau, nepaisant miškininkų pastangų, poilsiautojai neretai meta šiukšles, kur papuolė... Pasitaiko ir specialiai į mišką atvežtų buitinių atliekų. Tokių „židinių“ miškuose nemažėja ir krizės sąlygomis, tad miškininkams nelieta nieko kito, kaip savo lėšomis ir darbo jėga juos likviduoti. Kiekvienos girininkijos automobilyje visada yra šiukšlių maišų ir pirštinių, tad vos

pastebėjus besiformuojantį šiukšlių „židinį“, jis operatyviai panaikinamas. Ši patirtis Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamento tikrintojų buvo teigiamai įvertinta.

Bet pasakyti, kad mūsų miškuose šiukšlių šiandien nėra, tikrai negalėčiau. Galutinai šiukšlinimo problema išsispręs tik visuomenės sąmoningumui pasiekus tokį lygį, kai niekas nedrįs gamtoje palikti savo šiukšlių. Tačiau, be abejo, tai bus negreit.

JURATĖ REČIŪNIENĖ

Latežerio stovyklavietės fragmentas

Investicijos į Šiaulių krašto miškus

MIŠKO MEDELYNO PLĖTRA VAINAGIUOSE

Šiaulių miškų urėdijos miškininkai miško medelyno plėtrai 2000 m. pasirinko Vainagių girininkijoje buvusį plyną 4 ha miško žemės lauką, kurio dirvožemis tiko miškų atkūrimui reikalingiems sodmenims auginti. Dr. Antanas Malinauskas iš Miškų instituto parengė miško medelyno plėtos projektą, KMAI kolegijos darbuotojai atliko dirvožemio tyrimus. Pristigus ploto, teko aplink kirsti mišką, rauti kelmus. Dabar medelynas Vainagiuose išplėstas iki 21 ha (17 ha auginami sodmenys). Medelyno plėtrai dar iškirsta 11 ha miško. Įrengta požeminė laistymo sistema, iškastas tvenkinys. Miško sodmenų auginimui naudojamas ir 6 ha plotas Kurtuvėnų girininkijoje (Pageluvės eiguvoje). Nuo 2008 m. pavasario medelyne veikia 280 m³ talpos šaldytuvai (jame telpa iki 2 mln. sodmenų). Išrūšiuoti, sodinimui paruošti sodmenys balandį sukraunami į dėžes ir laikomi šaldymo kameroje iki birželio pradžios; taip pailginamas jų sodinimo, pikavimo ir pardavimo laikas. Tokio paruošto sodinuko vidutinė savikaina – apie 50 centų, tiesiai iš dirvos iškasto – 38 centai.

Į medelyno plėtrą urėdija jau investavo per 2,5 mln. litų.

Šiaulių miškų urėdijos medelyne kasmet auginama per 5 mln. miško sodmenų, iš kurių maždaug pusė – lapuočiai. Ateities siekis – auginti iki 60-70 proc. lapuočių. Medelyno šeiminkų Sauliaus ir Birutės Grybų kryptingą, pasišventusiu darbu pasiektas gana įvairus sodmenų asortimentas: karpotieji beržai, juodalksniai, mažalapės liepos, paprastieji ir raudonieji ąžuolai, paprastieji klevai, vinkšnos, skroblai, kaštonai, šermukšniai, gudobelės, miški-

nės obelys. Norėtų auginti ir maumedžių sodinukus, bet šiame regione nėra sėklinių maumedynų. Kadangi Šiaulių miškų urėdijos teritorijoje pušynai auga tik Kurtuvėnų regione, jų atkūrimui užtenka išsiuginti apie 100 tūkst. pušaičių.

Šį rudenį medelyne išauginta 2 mln. sodmenų (apie pusė jų lapuočiai), tinkančių miškų sodinimui. Be išankstinių sutarčių parduodami pušies, eglės, ąžuolo, juodalksnio, beržo, kitų lapuočių sėjinukai ir beržo, juodalksnio, kitų lapuočių sodinukai.

Pasak medelyno viršininko S. Grybo, taupydami miško savininkai nelinkę savo miškų atkūrimui pirkti įvairesnių ir didesnių sodmenų. Jiems svarbu, kad miške nebūtų plynumos: atkurti 1 ha kirtavietės užtenka pasodinti iki 500 eglaičių, o šalimais jų savaime sužels lapuočiai. Daugiau perkančiųjų sodmenų tikimasi iš želdančių žemes už ES paramą.

Medelyne susikaupė apie 0,5 mln. eglės piktantų (2+2). Dalį stambių eglės sodmenų girininkai šiemet panaudojo miško želdiniams pildyti (prigijo 70-90 proc.). Pavasarį 240 tūkst. eglaičių šiauliečiai pardavė švedams, kurie už sodinukus (2+2) mokėjo po 11 eurocentų, už sėjinukus – po 8 euro centus. Bet, pasak S. Grybo, užsienio pirkėjai reiklūs sodmenų kokybei (šaknų sistamai, aukščiui), be to, jų visai nedomino lapuočių sodmenys.

DĖMESYS MEDYNŲ ĮVAIROVEI, NAŠUMUI

Šiaulius supa šlapi mišrūs eglų – lapuočių miškai, kuriuose dominuoja beržai, juodalksniai. Kad pagerintų jų našumą, girininkijose iškirstus savaiminius beržynus, juodalksnynus stengiamasi atkurti sodinukais, išaugintais iš sėklinių medy-

nų sėklų. Šiemet Šiaulių miškų urėdijoje atkurta 397,6 ha miškų, iš jų 224 ha želdiniais, kiti – želiniais.

Nuo 2007 m. Šiaulių miškų urėdija perka selekcines karpotojo beržo sėklas iš Dubravos miškų urėdijos, kurios surenkamos kontroliuojamoje aplinkoje augančioje sėklinėje plantacijoje. Užpernai šiauliečiai pirko 3 kg, šiemet – 4 kg. Nors 1 kg kainuoja per 1 130 litų, medelyno viršininkas S. Grybas sakė, kad šios beržų sėklos stambesnės, apie 40 proc. didesnis jų daigumas, didesnis ir sodinukų išeiga. Iš jų išaugintais sodinukais bus veisiami beržynai, subrandinsiantys daugiau ir geresnės kokybės medienos.

Medelyno darbuotojai Grybai įdėjo nemažai pastangų, siekdami ateities miškų želdinius pajavairinti vinkšnomis, skroblais. Pvz., rinkti skroblo sėklų jie važiavo į Kėdainių, Raseinių, Tauragės, Telšių miškų urėdijas. Prieš tai jiems geranoriškai talkino doc. Julius Danusevičius, padėjęs atrinkti tinkamus sėklinius skroblo medžius. Tytuvėnų miškų skroblai netiko dėl motinmedžių kamienų didelio šakotumo. Sėklos iš skirtingų miškų urėdijų medelyne pasėtos atskirai, iškirti kiekvieno medžio genotipai. Medelyne auga apie 100 tūkst. dvimečių skrobliukų (jie bus auginami iki 4-erių metų).

Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnybos specialistai šiemet pavasarį Šiaulių miškų urėdijoje inventorizavo miško genetinius ir sėklinius objektus, atrinko naujus, rekomendavo darbus.

Gruodžių girininkijoje įveistos dvi eglės sėklinės plantacijos (1967-1973 m. – 3,61 ha ir 2005 m. – 9,69 ha), Lukšių girininkijoje – 1997 m. juodalksnio (1,27 ha), 2000 m. karpotojo beržo (2,51 ha) sėklinės plantacijos. Pernai Lukšių giri-

Vainagių miško medelyne vešlūs kleveliai praaugo augintojus – Saulių ir Birutę Grybus

Iš selekcinės sėklų medelyne išauginti karpotojo beržo sodinukai

AUTORIAUS nuotraukos

Ateities beržynas Lukšių girininkijoje

Bandomieji juodalksnio želdiniai Lukšių girininkijoje

ninkijoje pasodinta dar 68 klonų mažalapės liepos (2,7 ha, 600 medelių) ir 42 klonų paprastosios vinkšnos (2,6 ha, 782 medeliai) sėklinės plantacijos. Juodalksnio ir beržo sėklinės plantacijos turėtų pradėti derėti 2010-2011 m. O senos kartos eglės plantacija Gruzdžių girininkijoje palaipsniui turėtų būti paverčiama savaime atželiančiu eglynu.

Lukšių girininkijoje buvusiam medelyne 1998 m. įveisti bandomieji karpotojo beržo (1,5 ha) ir juodalksnio (1,85 ha) želdiniai, aptverti vielos tinklo tvora. Juodalksnynas suformuotas iš Lietuvos ir Švedijos kilmės rinktinių juodalksnių palikuonių, kai kurie jau dera, galima rinkti sėklas.

Kai pastaruoju metu dėl lėšų stygiaus ir papildomų rūpesčių daugelis miškų urėdijų kratosi mokslininkų siūlymų veisti naujus bandomuosius želdinius miškuose, Šiaulių miškų urėdija 2011 m. planuoja iš medelyne išaugintų sodinukų įveisti bandomuosius skroblų želdinius Kurtuvėnų (1,5 ha) ir Vainagių girininkijose (2 ha), jiems tinkamos žemės yra ir Lukšių girininkijoje, kiti skrobliai bus mišrinami su ąžuolais atkuriamuose miškuose. Po džiūties reta medžio rūšimi šiame krašte tapo ir uosis.

SUAKTYVĖJO MIŠKŲ NIOKOTOJAI

Miško apsaugos inžinieriaus Juozo Daunio pastebėjimu, pastaruoju metu suaktyvėjusius miškų niokotojus galima sąlyginai suskirstyti į dvi socialines grupes – smulkius vagišius, uždariaujus už alų ir pasiturinčius ratuotus pramogautojus. Ekonominis nuosmukis didėjant miestuose bedarbystei, miškuose vėl imta savavališkai nedideliais kiekiais kirsti pakelėse malkinę medieną, grobti pagamintas malkas, suaktyvėjo asocialūs asmenys – jaunuolynų niokotojai, teikdami pigią žaliavą gedulo vainikui, puokščių bei šluotų,

vantų ruošėjams. Nustatyti malkų vagišiai Šiaulių, Kurtuvėnų, Rėkyvos, Gruzdžių girininkijose. Vyksta ikiteisminis tyrimas dėl miškavagystės Vainagių girininkijoje. Pasak inžinieriaus J. Daunio, čia vykdytas „žaibiškas kirtimas“, kai vienu metu iškirsta ir išvežta 22 ktm medienos. Šiaulių girininkijos miškuose girininkas Valdas Nausutis pričiupo įžulų malkautoją iš Gruzdžių, kuris, kaip savo miške, atvažiavęs su arkliu pjovė beržus ir traukė juos į miškų urėdijos medienos sandėliavietę, joje raižė į malkas. Iškirsta 19 ktm beržų, padaryta 4 500 litų žala, bet sugautas malkautojas nemokus. Į šią girininkiją vasarą kreipėsi du vaikinai, prašydami malkoms parduoti kirtimo atliekų. Girininkas jiems išrašė leidimą išvalyti melioracijos griovį ir iš žabų pasigaminti kuro. Girininkijos darbuotojai pastebėjo, kad kol vaikinai valė griovį, miške ėmė dingti pagamintos malkos. Jų afera paaiškėjo, kai Šiaulių mieste policija sustabdė malkų vežėjus dokumentų patikrinimui – vaikinai vežė vogtas miškų urėdijos malkas su senu žabų kirtimo leidimu. Kaime asocialūs asmenys siunčia į mišką su arkliu savo pauglius vaikus vagiliauti malkų (vežimas malkų parduodamas už 25 litus).

Bet kuriuo metų laiku į priemiestinius miškus plūsta įvairūs asmenys pėsčiomis ir dviračiais, kai kurie net užsakovų atvežami skabyti pušaičių, eglaičių ūglius, beržų šakeles. Jas gabena maišuose, krepšiuose smulkiu verslu užsiimantiems patentininkams ar į turgų, kad nusipirktų „bambalį“ alus. Augesniame jaunuolyne dažnas toks „žaliavos ruošėjas“ nesivargina – be sąžinės graužaties nusikerta medelį ar jo viršūnę ir susirenka ko reikia. Kai kur jau veriasi retmės. Pagauti niokotojai teisinasi, kad taip uždariauti juos verčia skurdas. Prekyvietėse niekas nesidomi, iš kur gauta žaliava gedulo vainikui ar šluotų,

tai, vantai. Anot girininko V. Nausučio, sumažėjus girininkijose miško apsaugos pajėgoms, keblu sutramdyti jaunuolynų žalotojus. Išėjis – rengti bendrus reidus su rajono aplinkosaugininkais ir baidyti iš miškų tokius „verslininkus“.

Šiaulių miškininkams vis didesnę nerimą kelia nuo 2007 m. prasidėjęs pasiturinčio jaunimo su keturračiais šėliojimas Šiaulių, Lukšių, Kurtuvėnų, Vainagių girininkijų miškuose. Antai Šiaulių girininkijos Gervėnų miške šių metų birželį šėliodami keturratininkai išvažinėjo, išlaužė apie 30 arų 7-erių metų eglaičių jaunuolyno.

Į šlapius Lukšių girininkijos miškus traukia treniruotis su visureigiais baikeriai. Šią vasarą Lukšių girininkijoje, Švendrės miške jie paslapčia ruošė trasą, ketino surengti nelegalias varžybas. Tai pastebėjusį „Aitros“ medžiotojų klubo jėgerį Antaną Ragauską baikeriai tikino, kad turi miškų urėdijos ir rajono kelių policijos leidimus. Pasitelkus rajono policijos pareigūnus, buvo išaiškinta melagystė ir sustabdytas galimas miško suniokojimas.

Kaimų gyvenvietėse, priemiesčių kolektyviniuose soduose ir miškuose prie poilsiaviečių pradėjus diegti konteinerinę šiukšlių surinkimo ir išvežimo sistemą, sumažėjo miškų teršimas buitinėmis atliekomis. Žinoma, už šiukšlių išvežimą iš miško poilsiaviečių tenka mokėti miškų urėdijai.

Anot girininko V. Nausučio, rudenį, jant grybautojai miestiečiai laikino atokvėpio vietose, pakelėse palieka krūvelės išdarinėty grybų, užkandžiavimo atliekų, plastikinių butelių. Paežerėse šlapenes vietas iškasinėja žvejai, ieškodami sliekų. Auklėti dėl aplinkos teršimo tenka ir kai kuriuos medžiotojus.

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Leipalingio girininkijoje, kurioje niekas nenorėjo girininkauti

NEDŽŪKIŠKI MIŠKAI

Keisti tie Leipalingio girininkijos pušynai: su tankiu lazdynų pomiškiu; miškų lankytojams nepanašūs į kitus pietų Lietuvos miškus. Tik prie Avirio ir Šaulio ežerų auga reti, šviesūs pušų medynai, beveik 10 proc. girininkijos miškų sudaro beržynai, daugiausia augantys Bestraigiškės miške. Girininkijos teritorijoje gausu ežerų, iš kurių turbūt išpūdingiausias yra Avirio. Poilsiautojų mėgstami ir Giedavardžio, Šaulio, Krašto ežerai. Vilko ežere turtinga augmenija (botaninis draustinis).

Per Leipalingio girininkijos teritoriją teka Seiros upė, išpūdinga giliais kloniais, gražia ją supančia gamta. „Tik siaura miškų juoste esame atskirti nuo Nemuno (ją kažkada perdavė Dzūkijos nacionaliniam parkui). Turime du balinių vėžlių draustinius: Stračiūnų bei Kuciuliškės herpetologinius; kelias juodųjų gandrų, jūrinio erelio lizdavietės, saugomos naminės pelėdos, Leipalingio parke – nemažai senmedžių,“ – gamtos turtus vardija Leipalingio girininkijos girininkas Saulius Adomavičius. „Bet girininkauti čia nelengva, – sako. – Kai pradėjau dirbti, nelabai kas ir tikėjo, kad aš, miestietis, čia ilgiau užsibūsiu“... Girininkai keitėsi dažnai. Ilgiausiai (4-erius metus) čia

išgirininkavęs dabartinis miškų urėdas Zenius Želionis ir dabar prisimena, kaip sunku buvo.

ANKSČIAU IR DABAR

Nelengva buvo dėl netipiškų Dzūkijai miškų: labai kalvoto reljefo, palyginus derlingų augaviečių, gausaus trako. Darbininkai dirbo prastai, finansavimas buvo skurdus, transporto girininkas neturėjo, buitį – be jokių patogumų. Jaučiai, kiaulės, pievos, daržai... Taip buvo prieš 28-erius metus pradėjus girininkauti S. Adomavičiui. O ir vėliau...

„Palankiausias laikotarpis, nors gal ir ne pats lengviausias, buvo apie 1995-2000 metus. Dirbome net 11 žmonių: girininkas, girininko pavaduotoja, meistras ir 8 eiguliai. Su tokiu kolektyvu buvo galima daug nuveikti, nors buvo sudėtinga miško apsaugos bare (savavališki kirtimai, vagystės, ypač privatizuojamuose ir privačiuose miškuose). Jau buvo susikūrusios rangovinės brigados, ženkliai sumažėjęs popierizmas,“ – vertina girininkas.

Dabar Leipalingio girininkijoje dirba penkiese: girininkas, pavaduotoja Kristina Adomavičienė, eiguliai Kęstutis Taletavičius ir Feliksas Neviera bei miško darbininkas Arūnas Plytnikas.

Gaisrams kilti palankiu laikotarpiu įdarbinami du priešgaisriniai sargai, nes girininkijos teritorijoje yra gaisrų sekimo bokštas.

„Labiausiai mano darbe ir padeda žmonės, su kuriais dirbu, bendrauju, – sako girininkas. O trukdo popierių lavina, taisyklių netobulumas, įvairūs susmulkėjimai, apribojimai. Glumina, kad elementarus naujų taisyklių priėmimas trunka ilgus metus, kad supaprastinimas ilgainiui vėl apauga naujais reikalavimais ir t.t. Be to, labai neramina nesibaigianti reforma – stabilumo tai nepriduoda.

Girininkijoje dirba du eiguliai po nepilną darbo dieną (0,75). Gaila šių vyrų, nes jie atlieka darbus, netausodami nei jėgų, nei laiko ir tikrai verti pilnos darbo dienos atlygio. Miško apsaugai ir kitiems darbams pakaktų girininkijoje girininko, pavaduotojo ir dviejų eigulių, ypač išsprendus ir eigulių aprūpinimo transportu klausimą, nes kokybiškai vykdant miškų apsaugą reikia judėti,“ – samprotauja Saulius Adomavičius. 2008-2009 metais didesnių miško pažaidų Leipalingio girininkijoje nebuvo. „Įdomesnės“ pažaidos, kaip prisimena girininkas, buvo prieš 15-20 metų, kai atvykdavo piliečiai su padirbtomis miško kirtimo projektais; tuomet buvo sulaikyta net visa medkir-

Miškuose (pirmas eina girininkas Saulius Adomavičius)

Pasitarimas neplynų kirtimų klausimais (pirma iš dešinės – girininko pavaduotoja Kristina Adomavičienė)

JUOZO TALANČIO nuotraukos

Leipalingio girininkijos aplinką puošia darbai iš medžio

čių brigada. Šiaip pasitaikydavo stambesnių savavališkų miško kirtimų, kurie sėkmingai būdavo išaiškinami.

Dabartinį laikotarpį S. Adomavičius laiko sunkiu dėl nestabilumo, laikinumo nuojautų (vis grasinama reforma). Tai labai neigiamai atsiliepia visų darbuotojų nuotakai, žlugdo motyvą iniciatyvai. Stebina girininką ir popierizmo gausa.

Su žmonėmis bendrauti dabar daug paprasčiau: privatininkai vis rečiau „nervus gadina“ (anksčiau vos ne kiekvienam reikėdavo aiškinti, kad jis negali daryti savo miške, ką nori), o kolektyvas, anot girininko, toks mažas, kad nėra net su kuo pasibarti.

POŽIŪRIS Į MIŠKININKYSTĘ IR MIŠKININKAVIMĄ

Pats girininkas sako, kad jo požiūris į miškininkystę, ko gero, konservatyvus. Anot jo, visur turi būti saikas ir sveikas protas: ir kertant, ir saugant. Kur reikia kirsti plynais kirtimais, tai ir kirsti plynais, ne perdėtai vaizduoti, kokie mes „žali“, o patiems, tyliai besikeikiant, 10 metų po kirtimo atkūrini medyną! Tradicinis ūkininkavimas miške jam priimtinesnis. „Be atsodinimo neapsieisime net ir labiausiai tinkamose savaiminiame miško žėlimui augimvietėse, nes gamta pati kartais jau nesusitvarko, ypač dabartinėje klimato atšilimo eroje. Nors, nesiekiant efektyvaus ir intensyvaus ūkininkavimo, miškas galų gale atsikurs ir pats, tik tam neužteks 6-10-ies metų, nukentės ir rūšinė sudėtis. Kaip sakoma, miškas

buvo, miškas bus, tik neaišku kada, todėl tiek kirtimų rūšį, tiek atkūrimą reikia taikyti atsakingai ir nepalikti likimo valiai“, – įsitikinęs girininkas. O svarbiausias jo darbas – kuo daugiau būti miške, žinoti padėtį ne tik miško ruošoje, kaip vyksta miško ūkiniai darbai, bet ir kur kas urvelį išsirausė, lizdą susisuko; kur prižiurkšlinta, kur kas užaugo ar išdžiūvo.

Girininkui Sauliui teko pamatyti nemažai kolegų darbo rezultatų užsienio šalyse. Įspūdžiai liko, kilo įvairių pamąstymų apie tai, kad ne viskas mums priimtina, pavyzdžiui, ką daro danai, ir kodėl gi mums neperėmus kai kurios lenkų ūkininkavimo miškuose patirties? S. Adomavičius sako, kad Lietuvoje pakankamai aukštas miškininkystės lygis, todėl nereikia išradinėti dviračio ar priimti kažkieno mums primetamo ūkininkavimo būdo. Nors tobulėti ir diegti tai, kas geriausio sukurama pasaulyje – būtina.

MIESTE GIMĘS IR AUGĘS Į MIESTĄ NEŽIŪRI

„Gimiau Palangoje, gyvenau ir mokiausi Kaune. Tėvai abu pedagogai (fizikos – matematikos specialybės). Dabar gyvenu Dzūkijoje ir visai nenoriu į miestą. Vaikystėje su draugais „indėnaudavome“ Jiesios upės šlaituose, tolimesniuose miškuose. Gal tada ir užsimezgė artimi ryšiai su gamta?“ – lyg rimtai, lyg juokais kalba girininkas.

Adomavičiai gyvena name, kurį pasistatė prieš 15 metų. Jis – greta girininkijos, taigi vykti į darbą girininkui

Vienas ryškiausių prisiminimų – Baltijos kelias. Tokios tuomet buvo Adomavičių atžalėlės

nereikia. Tai – privalumas. Bet, kita vertus, dažnai jo ieško ne darbo metu. Laimė, ir jis, ir šeima prie to jau seniai priprato.

Adomavičių šeima gerbiama Leipalingyje. Ryšiai su bendruomene prasižėdė per saviveiklą. Abu su žmona šoko liaudies šokių kolektyve, dainavo. Ir dar: per paskutinius dešimtmečius tikriausiai 90 proc visų Leipalingio miestelyje bendruomenės pasodintų dekoratyvinių želdinių užauginti Kristinos Adomavičienės rankomis. Sodinukus ji dovanojo ne tik Leipalingio gražinimui, bet ir kitoms girininkijos teritorijoje esančioms gyvenvietėms papuošti.

Girininkija bendrauja su mokykla. Leipalingio pagrindinėje yra jaunųjų gamtininkų būrelis. Tai – pradinių klasių moksleiviai, labai imlūs, smalsūs, kuriems visada įdomu susitikti su tikru girininku.

Girininko Sauliaus mėgstamas užsiėmimas – medžioklė (taigi jis ir naktį dažnai būna miške...), dar žvejyba. Pavaduotojos Kristinos – įvairūs augalai. Visa Adomavičių šeima – yra suaugę sūnus Martynas ir duktė Sigita – šunų mylėtojai. O Kristina ir Saulius turi bendrą hobį: bet kur, bet kada, bet kokių būdu (automobiliu, lėktuvu, laivu) keliauti. Pamatė nemažai pasaulio šalių. Bet ryškiausias prisiminimas, palikęs giliausią įspūdį – Baltijos kelias, kurio dvidešimtmetį ši rugpjūtį paminėjo ir miškininkų Adomavičių šeima.

JURATĖ REČIŪNIENĖ

Miškų urėdijų medelynuose šį rudenį be išankstinių sutarčių parduodami miško sodmenys (tūkst. vnt.)

Miškų urėdijos	Medelyno viršininko ar kito darbuotojo tel.	Pušies sėjinių-kai	Pušies sodinukai	Eglės sėjinių-kai	Eglės sodinukai	Ažuolo sėjinių-kai	Beržo sėjinių-kai	Beržo sodinukai	Juod-alksnių sėjinių-kai	Juod-alksnio sodinukai	Kiti lap. sėjinių-kai	Kiti lap. sodinukai	Krūmai
Alytaus	m. 8-698 15729	184,7		1052	539,6	256,9	185,6	9,2	147,4	5	29,9		2,6
Anykščių	m.8-686 15137	87,8	36,6		1432,6	166,5	200				24,8		12,3
Biržų	m. 8-610 37017					2	1		2				
Dubravos EM	8-37 383143 m. 8-686 31062	300			500	10	150			50	70		50
Ignalinos	m. 8-616 38642	60			130	40	15		25		30		10
Jonavos	m. 8-652 08622	500		400	340		10		30				
Joniškio	m. 8-68616675	15	10	50	150	30	10		20	10	6	1,4	1,7
Jurbarko	8-447 71847	50			34								
Kaišiadorių	m. 8-687 73580	75			100	90	28				36,5		27,5
Kauno	m. 8-686 13705	90		1650		600	60		70		43		
Kazlų Rūdos	m. 8-686 15089		10		120		30	20	40	25	15		
Kėdainių	m. 8-686 18229			400	140	900	45	28			46,4	24,1	
Kretingos	8-445 53205	200	236	880	420	35					15		
Kuršėnų	m. 8-687 95430				200	10	10		10		10		
Marijampolės	8-343 91306 m. 8-698 38159				100								
Mažeikių	m. 8-616 50966		100		400								
Nemenčinės	8-5 2381541	130		30	90	10	30						5
Pakruojo	m. 8-698 44126				15	45		20					
Panevėžio	8-45589760 m. 8-686 91890		60	250	140	50							
Prienų	8-319 60301				150								
Radviliškio	m. 8-687 36334	40		100	100	200	50		50				
Raseinių	8-428 71302	55			688	65		80		100		24	
Rietavo	m. 8-612 84100	24		980	380	32	75		50	15	25		
Rokiškio	8-458 62820	70		295	570		30	50	100	90	30		
Šiaulių	m. 8-687 54561	5			200	1	150	50	50	10	6	46	
Šilutės	m. 8-601 00233	100	102		200	5	5	5	30	5	9,8		9,1
Švenčionių	m. 8-686 12135	40		220			100				13		
Tauragės	m. 8-686 21468				200	30							
Telšių	m. 8-698 38183				50	20							
Tytuvėnų	m. 8-687 92721	200	10	500	440	80	370		150	100	109,9	60	
Trakų	m. 8-614 45001	99	97		180	40	30				10		18
Ukmergės	8-340 63525	40						20					
Utenos	m. 8-614 61447	500				100	20				108		68,8
Valkininkų	m. 8-687 35692	860		300	500		40				15	10	
Varėnos	m. 8-686 60531	580		85	500		120	33	65		110		
Veisiejų	m. 8-687 50554	110			80		20	30					
Vilniaus	8-5 2494025	110		65		73	128				19		4
Zarasų	m.8- 686 32552	50			400			20	10		10		
Iš viso		4575,5	661,3	7257	9489,2	2891,4	1777,6	365,2	849,4	410	792,3	165,5	209

PASTABA

Be išankstinių sutarčių 2009 m. rudenį dar siūlo įsigyti:

maumedžio sėjinių: Alytaus miškų urėdija – 26700 vnt., Dubravos ir Ignalinos – po 10000 vnt.;

maumedžio sodinukų: Alytaus – 1700 vnt.;

uosio sėjinių: Anykščių – 1100 vnt., Kauno – 220000 vnt., Utenos – 40000 vnt.;

ąžuolo sodinukų: Jonavos – 30000 vnt., Joniškio – 10000 vnt., Kėdainių – 23000 vnt., Šilutės – 6000 vnt., Veisiejų – 30000 vnt.

Ar įsiklausys politikai?

LMSA VALDYBOS POSĖDYJE

Rugpjūčio 21 d. Vilniuje, LMSA būstinėje vykusiame valdybos posėdyje aptarta, kaip sunkmečiu įgyvendinti šiemet pavašarį asociacijos Generalinėje asamblėjoje priimtus sprendimus; kaip subalansuoti veiklos biudžetą, norint išlaikyti ryšius su Europos šalių miško savininkų asociacijomis (ar laikinai suspenduoti veiklą jose); kokių pokyčių privačių miškų ir juose esančių saugomų teritorijų tvarkymo politikoje gali tikėtis miško savininkai iš Seimo rudens sesijos. Aptartos ir asociacijos rajoninių skyrių veiklos aktyvinimo, naujų narių priėmimo ir narystės mokesčio surinkimo galimybės, kai miško kooperatyvai bei su asociacija bendradarbiaujančios bendrovės priverstos mažinti gamybinę veiklą dėl versle ir prekyboje sumažėjusio medienos poreikio ir kainų.

Pritarta siūlymui LMSA nariu priimti ir pasirašyti bendradarbiavimo sutartį su Vilniuje įsikūrusia UAB „Biopolis“, teikiančia miško savininkams ir urėdijoms miško priežiūros, apsaugos paslaugas.

Pranešimą apie miško bei žemių savininkų interesų ignoravimą saugomose teritorijose, jose įsigalėjusius draudimus, apie parengtas Saugomų teritorijų įstatymo pataisas padarė valdybos narys, buvęs miškų ūkio ministras Rimantas Klimas. Jis pažymėjo, jog dabartinė aplinkosaugos politika tampa nekritikuotina, vengiama viešai kalbėti apie aplinkosaugai skiriamas ES lėšas ir jų panaudojimo kontrolę, padarytas klaidas. Dėl savo teisių vis daugiau miško savininkų buriasi ir į Kraštotvarkos draugiją, kuri telkia saugomų teritorijų gyventojus gintis nuo gamtosauugininkų vedamos nepagrįstos ūkinės veiklos ribojimo politikos, pilietinių teisių suvaržymo, baudimų. Per pastaruosius trejus metus Seimui buvo pateiktos gal keturios Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimų redakcijos. Jas rengė savivaldybių, mokslo įstaigų, visuomeninių organizacijų atstovai, įskaitant ir LMSA. Tikimasi, kad miško savininkams aktualių Saugomų teritorijų ir Medžioklės įstatymų

pataisų svarstymas nebus vilkinimas, atidėliojamos Seimo rudens sesijoje. Aplinkos ministerija taip pat pateikė Seimui svarstyti kelis siūlymus tobulinti privačių miškų tvarkymo kai kuriuos teisės aktus.

Pripažinta, kad ir toliau nesprensdžiamas privačių miškų valstybinio valdymo tobulinimo klausimas. Aplinkos ministerijoje nėra tiesiogiai už miškų ūkio sektorių atsakingo viceministro, į kurį būtų galima kreiptis ir dėl privačių miškų tvarkymo problemų, priimti konkrečius sprendimus. Sumažintos valstybinės lėšos miško savininkų konsultavimui kitiems metams.

LMSA valdyba nusprendė raštais dar kartą atkreipti LR Prezidentės, aplinkos bei žemės ūkio ministrų dėmesį į tai, kad priimant sprendimus dėl privačios nuosavybės teise valdomų miškų valstybės institucijų veikloje būtų vadovaujamasi LR Konstitucijos 23 str., konstituciniais teisėtų lūkesčių apsaugos ir teisinės valstybės principais, Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 17 str. ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, įtvirtinančiomis privačios nuosavybės neliečiamumą bei jos apsaugą.

Posėdyje buvusi VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto magistrė Sandra Kilikevičiūtė pristatė išvalgas iš jos atliktos studijos apie interesų grupių veiklą Lietuvoje, jų siekiamą įgyvendinti manipuliavimą terminu *visuomenės interesus*. Posėdyje taip pat dalyvavo LMSA skyrių ir bendradarbiaujančių įmonių vadovai, Aplinkos ministerijos Miškų departamento Privačių miškų skyriaus vedėjas Nerijus Kupstaitis, Seimo narės Dalios Kuodytės padėjėjas Ričardas Čekutis, žiniasklaidos atstovai. Kitą eilinį valdybos posėdį numatyta sukviesti spalio viduryje.

PREZIDENTŪROJE – APIE SAUGOMOSE TERITORIJOSE GYVENANČIŲ ŽMONIŲ TEISES

Rugpjūčio 25 d. LR Prezidentės Dalios Grybauskaitės vyriausiasis patarėjas ekonomikos klausimais Nerijus Udrėnas pakvietė pokalbiui žemės ir miškų savininkų intere-

sus atstovaujančių organizacijų atstovus aptarti susidariusias problemas saugomose teritorijose, ieškoti jų sprendimo kelių. Susitikime dalyvavo LR Prezidentės patarėja Edita Kriščiūnienė, Kraštotvarkos draugijos pirmininkas ūkininkas Romas Kiltinavičius iš Krekenavos seniūnijos, LMSA vadovai doc. Algis Gaižutis, Algirdas Brukas, vienas iš saugomų teritorijų steigimo šalyje pradininkų miškininkas Rimantas Klimas, parlamentarės Dalios Kuodytės padėjėjas Ričardas Čekutis. LMSA atstovai ir Kraštotvarkos draugijos pirmininkas R. Kiltinavičius įteikė kreipimus į LR Prezidentę.

Kraštotyros draugijos pirmininkas R. Kiltinavičius, miškininkai R. Klimas, A. Brukas diskusijoje pažymėjo, jog dabartinės aplinkosaugos politikos vykdytojai atitrūko nuo saugomose teritorijose gyvenančių žmonių, jų gyvenimas tapo priklausomas nuo aplinkosaugininkų priimanamų vienašališkų sprendimų, praktikuojamų griežtų draudimų, neįvertinant ir net neskaiciuojant ekonominių, socialinių pasekmių. Dėl to kyla žmonių supriešinimas. Seimo narės D. Kuodytės padėjėjas R. Čekutis informavo, kad Seimo Žmogaus teisių komitetas gauna iš saugomose teritorijose gyvenančių piliečių daug nusiskundimų dėl jų teisių pažeidimų. Nagrinėjant šiuos gyventojų nusiskundimus vietose, išryškėjo nesubalansuotos saugomų teritorijų politikos sukeltos problemos mastas. Tuo remiantis buvo parengtas ir parlamentarės D. Kuodytės iniciatyva Seime užregistruotas Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo projektas.

Apibendrinamas pokalbis, LR Prezidentės vyriausiasis patarėjas ekonomikos klausimais N. Udrėnas sakė, kad šalies miškų ūkio vystymas turėtų užtikrinti palankias sąlygas darnaus miškininkavimo plėtrai visų nuosavybės formų miškuose ir tvarų miško išteklių naudojimą. Viešieji ir privatus interesai miškų ūkyje turėtų būti derinami vadovaujantis protingumo principu ir užtikrinti ilgalaikę šalies žmonių gerovę.

MG. inf.

Privačių miškų savininkai rūpinasi ateitimi

Ūkininkavimas privačiuose miškuose tapo svarbiu kaimo plėtros ir užimtumo veiksmu regionuose. Dabar miškus augina ir prižiūri ne tik profesionalūs miškininkai, bet ir juos atgavę ar įsigiję žmonės. Lietuvoje jau yra 784 tūkst. ha (~37 proc.) privačių miškų ir šimtai tūkstančių jų savininkų, didelė dalis iš jų yra kartu ir žemdirbiai, kaimo vietovių gyventojai. Ateityje, užbaigus restituciją ir apželdant žemės ūkui nenaudojamas žemes (~ 500 tūkst. ha), privačių miškų plotai dar plės. Tai dėsningas reiškinys šalyje, kuri LR Konstitucijoje kaip savo ūkio pagrindą įteisino privačią nuosavybę.

Vis daugiau ir daugiau turime tikrųjų miško savininkų, su pagarba žiūrinčių į savo nuosavybę ir tikrų jos tęstinumu. Dažnam iš gausus privačių miškų savininkų būrio dar trūksta žinių, nes miškininkystė – specifinė ir griežtai reglamentuota ūkininkavimo sritis. Ūkininkaujantiems savo žemėje niekas nenurodinėja, ką ir kaip joje auginti, o su mišku – jau kitaip. Kada kirsti, ką kirsti, kuo atsodinti – visa tai griežtai apibrėžta įstatymais. Natūralu, kad miško savininkams kyla daugybė klausimų. Ką galiu daryti nuosavame miške? Ūkininkauti pačiam ar mišką parduoti? Nuo ko priklauso mano miško vertė ir kokia yra jo kaina? Kaip nuo vagių ap-

saugoti savo mišką? Ar galiu įsikurti savo valdoje ir kaip tą padaryti? Kokie dokumentai reglamentuoja ūkininkavimą privačiame miške? Ko reikalauja LR Miškų įstatymas? Į kokią Europos Sąjungos paramą galiu pretenduoti būdamas miško savininku?

Pateikti atsakymus į šiuos ir kitus praktinius klausimus, supažindinti su miškininkavimo pradmenimis bei ūkinės veiklos teisinio reglamentavimo naujovėmis – tai tik keletas temų iš reguliariai asociacijos įgyvendinamų miško savininkų švietimo ir mokymo projektų, remiamų Aplinkos ministerijos lėšomis. Kasmet apie 2 000 klausytojų apsilanko privačių miškų savininkų 5 dienų (40 val.) trukmės mokymo kursuose, miško dienų renginiuose, atvyksta konsultuotis pas asociacijos tinklo įmonių specialistus. Vykdoma ir platesnė šviečiamoji veikla – per respublikinius miškininkystės žurnalus ir rajoninę spaudą, radijo laidas, viešinant informaciją bei atsakant į konkrečius interesantų užduodamus klausimus asociacijos svetainėje www.lietuvosmiskai.lt.

Nuo pat veiklos pradžios per asociacijos organizuojamus kursus siekiame suteikti būtiniausių žinių, kartu skatinami miško savininko atsakomybės už valdomą nuosavybę ir garbės supratimą,

ma, kurie dalyje žmonių, galima sakyti, tik vegetavo. Tai lėmė susiklosčiusi nepalanki istorinė situacija: prie Smetonos nacionalizavo, rusai atėmė, vokiečiai iškirto, o ir vėl atgavus nuosavybę iš karto pasipylė priekaištai, siūlymai apriboti, nusavinti ir pan. Tad neretas atgavęs mišką žmogus rūpinosi jį iškirsti arba parduoti – tada jau niekas neatims. Tiesa, kad retas kuris pats sodino mišką, kurį dabar atgauna. Ir ne iš blogos valios dažnas nežino, kaip teisingai miške ūkininkauti. Tačiau palaipsniui, bendromis pastangomis formuojasi atsakingo miško savininko tipas. Savininko, kuris rūpinasi savo mišku, kuriam nesmagu prieš kaimyną, jeigu jo miškas tinkamai neprižiūrimas. Šiems privačių miškų savininkams pagrindiniai „prievaizdai“ prižiūrint ir puoselėjant mišką yra jo sąžinė, savigarba, noras palikti gražesnius ir turtingesnius medynus savo vaikams ir vaikeliams. Todėl jie ne tik tinkamai rūpinasi mišku, bet ir įkelia inkilų, aptveria skruzdėlyną, įrengia suolelį pailsėti pavargusiam pakeleiviui. Džiugina, kad tokių žmonių sulig kiekviena diena – vis daugiau. Nemažai gerų tinkamo ūkininkavimo pavyzdžių rodo miško savininkai miškininkai. Geri pavyzdžiai užkrečia.

Kartu norėtusi pažymėti, kad Lietuvoje reikalinga sukurti kryptingai, nuolatos veikiančią miško savininkų konsultavimo sistemą, kurios pagrindu būtų nuolat dirbantys miškininkai – specialistai rajonuose, kuo arčiau miško savininkų, pasiekiami kasdien. Šiuo metu vykdomos kai kurios miško savininkų konsultavimo ir švietimo funkcijos yra išskaidytos tarp įvairių institucijų. Miško savininkus fragmentiškai konsultuoja regiono aplinkos apsaugos departamentų, urėdijų, aplinkos ministerijos privačių miškų skyriaus, miško savininkų asociacijų bei privačių įmonių specialistai. Tačiau miško savininkų mokymas, švietimas, konsultavimas turi būti reguliarus, o atsakingi pareigūnai pirmiausiai turėtų užsiimti ūkininkavimo pažeidimų prevencija.

ja, tinkamo ūkininkavimo principų propagavimu, o ne remiantis gausiais įstatymų reikalavimais vykdyti baudos kvitų išrašymo planus.

Galimybių bei teisinių prielaidų tam tikrai yra. Dar 2002 m. rugsėjo 17 d. aplinkos ministro įsakymu Nr.484 patvirtintoje Lietuvos miškų ūkio politikoje ir jos įgyvendinimo strategijoje vienu iš strateginių tikslų yra įvardintas privačių miškų savininkų mokymo, konsultavimo bei švietimo sistemos plėtojimas. Įgyvendinant šią strateginę nuostatą parengta ir aplinkos ministro 2003 m. kovo 12 d. įsakymu Nr.114 patvirtinta Privačių miškų savininkų švietimo, mokymo ir konsultavimo perspektyvinė programa, kurios tikslas – sudaryti pagrindą vieningai miško savininkų švietimo, mokymo ir konsultavimo sistemai, užtikrinančiai tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais pagrįsto privačių miškų sektoriaus plėtrą bei padedančiai miškų savininkams įgyvendinti jų miškų tvarkymo ir naudojimo tikslus, atitinkančius nacionalinės miškų ūkio politikos nuostatas.

2006 m. patvirtintuose ES miškų ūkio strategijoje ir ES miškams skirtame priemonių plane¹ numatoma ypač remti miškų savininkų ir miškininkystės darbuotojų profesinį mokymą ir švietimą; miškų savininkų ir jų asociacijų konsultavimo paslaugų kūrimąsi. Tam skiriamas finansavimas iš Europos Žemės ūkio ir regioninės plėtros fondo, LIFE+ priemonės² ir kt. šaltinių.

Neseniai Lietuvoje lankėsi Latvijos miškininkų ir miško savininkų delegacija. Svečiai pasakojo, kaip jų šalyje išplėtotas specializuotas konsultavimo paslaugų centras (Konsultacijų pakalpojimų centras), remiamas valstybės lėšomis. Šio centro padaliniai išsidėstę visuose šalies rajonuose. Atvykę į centrą miško savininkai gauna nemokamas konsultavimo paslaugas jiems rūpimais miškininkavimo, o taip pat ir Europos Sąjungos bei nacionalinės struktūrinės paramos finansavimo miškininkystės veikloms klausimais. Taip pat užsiima informacijos sklaida per žiniasklaidos priemones, miško savininkų duomenų

bazės kūrimu bei informacijos platiniimu, bukletų, brošiūrų miškininkystės klausimais leidyba, elektroninės informacijos sklaida. Vienos iš svarbiausių šio centro veiklų – miško savininkų mokymas, jiems skirtų kursų bei miško dienų organizavimas, šalia šių veiklų taip pat rengia ir medžiotojų mokymus.

Tačiau kartu organizacija miško savininkams teikia ir mokamas paslaugas, tokias kaip struktūrinių fondų paraiškų teikimas bei administravimas paramai gauti, miško vertės nustatymas bei kai kuriuos smulkius miškininkystės darbus (pvz. ribinių linijų iškirtimas, kirstinių medžių pažymėjimas ir t.t.).

Ateityje konsultavimo centras ketina užsiimti medienos bei miško pardavimo aukcionų organizavimu, miško ne medienos produktų skatinimu, tobulinti miško savininkų konsultavimo bei informavimo veiklas.

Lietuvoje dauguma šių veiklų yra vykdomos, tačiau didžioji jų dalis – necentralizuotai, kiekvienu klausimu tenka kreiptis į skirtingas organizacijas, kurios už šį darbą negauna atlygio, joms tai – papildoma veikla.

Organizuoto privataus miškų ūkio formavimas – didžiulis darbas. Be valstybės politinio pritarimo, paramos ir bendradarbiavimo sukurti normaliai funkcionuojantį didumą privačių miškų savininkų vienijantį organizacijų tinklą nėra ir nebus įmanoma. Pasinaudojant teigiamais kaimyninių šalių pavyzdžiais, galų gale – Lietuvos žemdirbių patirtimi dirbant su kaimo gyventojais,

Žemaitijos regiono miškų savininkų konsultantė Palmyra Lipskienė

sudarytų galimybes kurti informacinę visuomenę, kelti profesijos prestižą, tuo pačiu stiprinti privatų miškų ūkį, ugdyti tvirtą, visuomenišką miško savininką – pilietį. Procesui paspartinti reikia sukurti naujus organizacinius, teisinius bei ekonominius privataus miškų ūkio skatinimo mechanizmus. O tai – ne visuomeninės organizacijos, bet teisinius ir finansinius svertus turinčių valstybinių institucijų uždavinys.

Pageidaujančius užsirašyti į kursą ar konsultacijas privačių miškų savininkus kviečiame registruotis Lietuvos miško savininkų asociacijos administracijoje telefonu: 8-5 276 75 90 arba el. paštu: info@forest.lt. Išsamesnė informacija svetainėje www.lietuvosmiskai.lt.

Dr. ALGIS GAIŽUTIS
Lietuvos miško savininkų asociacijos pirmininkas

¹ KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI dėl miškams skirtų ES veiksmų plano COM (2006) 302 galutinis; Briuselis, 15.6.2006

² COM(2004) 621 galutinis.

ieškomas seniausias veikiantis Husqvarna grandininis pjūklas

Šiomet sukanka 50 metų nuo tada, kai Husqvarna pagamino savo pirmąjį grandininį pjūklą. Švėsdama 50 metų jubiliejų, bendrovė ieško seniausio veikiančio *Husqvarna* grandininio pjūklo Lietuvoje. Nugalėtojui ne tik atiteks garbė, bet ir *Husqvarna 450e* pjūklas – kuris yra specialiai sukurtas 50 metų grandininio pjūklo jubiliejaus proga.

Švėsdama 50 metų sukaktį, šiandien bendrovė kviečia visus senųjų *Husqvarna* grandininių pjūklų savininkus siųsti nuotrauką, kuriose užfiksuoti jie patys ir jų senas *Husqvarna* grandininis pjūklas, nurodant modelio pavadinimą ir metus. Kad naudotojui būtų leista dalyvauti konkurse, grandininis pjūklas turi vis dar veikti.

**Prizas nugalėtojui – jubiliejinis
Husqvarna 450e
grandininis pjūklas**

„Esame įsitikinę, kad yra nemažai senųjų *Husqvarna* grandininių pjūklų savininkų, kurie vis dar juos naudoja. Ir mes labai trokštame su šiais naudotojais susipažinti. Manome, kad yra nemažai mūsų prekės ženklo ištikimų naudotojų, turinčių vis dar puikiai veikiančius senųjų pjūklų modelius. Siekiame suteikti šiems naudotojams progą pademonstruoti savo „deimančiukus“ ir laimėti naujutėlaitį jubiliejinės laidos grandininį pjūklą,“ – sako *Husqvarna* atstovas.

Konkurso taisyklės:

Kiekvienas konkurso dalyvis turėtų atsiųsti nuotrauką, kurioje užfiksuotas jis pats ir jo senas, dar veikiantis *Husqvarna* grandininis pjūklas, nurodant modelio pavadinimą ir metus. Konkursą laimės seniausias pjūklo modelis. Dviejų identiškių, tų pačių pagaminimo metų modelių atveju nugalėtoju taps dalyvis, pirmesnis pateikęs paraišką dalyvauti konkurse.

Konkursas vyksta nuo 2009 09 15 iki 2009 12 15

Jei norite dalyvauti konkurse, laiškus siųskite el. paštu centras@husqvarna.lt arba adresu: UAB „Husqvarna Lietuva“, Ateities pl. 77C, 52104, Kaunas.

Daugiau informacijos apie konkursą – mūsų atnaujintoje interneto svetainėje www.husqvarna.lt arba telefonu (8 37) 30 86 00.

1959 m. *Husqvarna* pagamino pirmąjį kompanijos grandininį pjūklą, paremtą vietinės lentpjūvės direktoriaus užsakymu, kuris žinojo, kas yra nepatogios darbo sąlygos ir suprato, jog reikalingi naujo tipo grandininiai pjūkklai. Turėdama darbo patirties su motociklų varikliais *Husqvarna* pagamino grandininį pjūklą *Husqvarna 90* su galingesniu varikliu, kuris svėrė mažiau ir veikė tyliau nei kiti rinkoje tuo metu esantys grandininiai pjūkklai.

Husqvarna visuomet atsižvelgia į vartotojo poreikius. Gamindami grandininis pjūklus, dedame daug pastangų siekdami įgyti pirkėjų palankumą, suteikti jiems saugumą, o jų darbui – efektyvumą. Tam skiriame pagrindinį mūsų dėmesį pradedant nuo *Husqvarna 90* grandininio pjūklo modelio. Šiandien mums labai svarbi aplinkos apsauga, todėl mes kuriame ilgaamžiškesnius ir aplinkos atžvilgiu švaresnius variklius“, – sako *Husqvarna* grandininų pjūklų departamento vadovas.

Žvelgiant pasauliniu mastu, šiandien *Husqvarna* yra didžiausia aplinkos priežiūros technikos bei viena iš pagrindinių

grandininų pjūklų gamintoja.

Septintajame dešimtmetyje *Husqvarna 180* grandininio pjūklo modelyje buvo sukurtas unikalus anti-vibracinis slopintuvas, kuris atskyrė pjūklo rankeną nuo variklio. Sistema neįtikėtinai sumažino vibraciją ir pagerino darbo sąlygas. Viena iš gairių *Husqvarna* grandininų pjūklų istorijoje buvo 1973 m., kuomet kompanija pirmoji į visus grandininų pjūklų modelius įdiegė inercinės jėgos grandinės stabdžius, kurie žymiai padidino vartotojų saugumą. Nuo to laiko inovacijos yra neatskiriama *Husqvarna* grandininų pjūklų gamybos dalis.

Husqvarna nuolat tobulina savo

produktus, ypatingai tai, kas susiję su vartotojų saugumu ir ergonomika, puikus to pavyzdys – unikali *TrioBrake™* grandinės stabdžio sistema, kuriai suveikus, pjūklas tarsi „pasako“ Jums, kad dirbate arba nesaugiai, arba neteisingai. Ji ne tik suteikia papildomo saugumo dirbant, bet ir moko taisyklingos stovėsenos, kad darbas mažiau vargintų. Tai sistema, kuri gali įjungti grandinės stabdį trimis būdais: kaire ranka, dešine ranka ir suveikus inertiniam mechanizmui.

Kiekvieną dieną *Husqvarna* sau kelia iššūkį išrasti ir sukurti naujas funkcijas, kurios dar labiau atitiktų mūsų esamų ir būsimų vartotojų poreikius.

Siekdami, kad kiekvienas norintis galėtų apžiūrėti, išbandyti ir įsigyti originalių *Husqvarna* kompanijos gaminių, organizuojame

DEMONSTRACINĖS HUSQVARNA DIENAS.

Jos vyks visą spalio mėnesį didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Jų metu iš didelio demonstruojamų produktų asortimento galėsite išsirinkti bei išbandyti jus dominantį *Husqvarna* gaminį.

Smulkesnę informaciją, apie tai, kur ir kada ruošiasi atvykti *Husqvarna* komanda, rasite mūsų atnaujintoje interneto svetainėje www.husqvarna.lt

Didžiausią *Husqvarna* produktų ekspoziciją rasite parodoje „Sprendimų ratas“ spalio 1-3 dienomis, Lietuvos žemės ūkio universiteto miestelyje.

Žodis skaitytojui

Saulėtos, ramios dienos, vėsios, rūkais pasidabinusios ar net pašalnojusios naktys – rugsėjo antra pusė. Nuostabi kombinacija.

Kodėl?

Na, jeigu taip klausiate, tai, matyt, niekada neturėjote malonumo mėgautis mūsų girių didžiūnų – tauriųjų elnių ir briedžių vestuvių vaizdais ir garsais.

Šių metų rugsėjis, beje, senovėje lietuviai jį vadino paukštlėkiu arba rujos mėnesiu, padovanojo nuostabių akimirkų tiems, kurie ryžosi auksinio rudens naktis praleisti stambiausių mūsų krašto gyvūnų rujos epicentruose. Nusistovėjus orams ir, ačiū dievui, saikingai dygstant grybams, paskutinėmis rugsėjo savaitėmis miškai aidėjo nuo rujojančių tauriųjų elnių baubimo ir briedžių stenėjimo.

Miestiečių, galinčių pasigirti mačius briedį ar elnią, daug neatsiras. Miškininkai, zoologai, prisiekę gamtos fotografai, medžiotojai. Bet kiek gi jų tėra? Rasti mūsų krašte žmogų, nemačiusį manguto (jis gi ir usūrinis šuo), dabar jau gerokai sunkiau. Na, nebent, tai – senoliai, nebekeliantys kojos iš namų. O nors truputėlį važinėjantis Lietuvos keliais nepamatyti manguto tiesiog negali. Ir greitkeliuose, ir kaimo žvyrkeliuose sutraiškyti mangutai – nauja rudeninio lietuviško peizažo detalė.

Iš kur jie atsirado!? Juk anksčiau taip nebuvo? Geras klausimas, – pasakytų garsiosios tele pelės. Iš tikrųjų, manguto atsiradimo ir išplitimo Europoje istorija verta aštrios plunksnos. Metaforiškai galima būtų pasakyti, kad mangutas padarė tai, ko kažkada nepavyko padaryti Napoleonui. Tik priešinga kryptimi. Kuo baigėsi garsiojo imperatoriaus žygis iš Paryžiaus į Maskvą, žino visi. O štai trumpakojis tolimųjų rytų gyventojas dar prieš antrąją pasaulinę karą, ne be žmogaus kvailumo inspiruotos pagalbos, nuo Maskvos pakilo žygin į Vakarus ir neseniai pasiekė Paryžių, visai nesiruošdamas pasekti mažaugio karvedžio pavyzdžiu – bėgti atgal.

Bet ką aš čia – ilindau ne į savo daržą! Geriau paskaitykite doc. Aliaus Ulevičiaus straipsnį apie svetimžemes rūšis.

EUGENIJUS TIJUŠAS

Svetimžemiai žinduoliai Lietuvoje

Tam tikrame geografiniame regione gyvenančių organizmų rūšių sudėtis laikui bėgant nėra pastovi. Ji gali kisti dėl natūralių priežasčių (klimato kaita, buveinių sudėties ir struktūros pokyčiai, pačių organizmų arealų poslinkiai dėl atsiradusių prisitaikymų prie naujų sąlygų ir kt.). Istorijos bėgsmė rūšinei ekosistemų sudėčiai daug įtakos darė žmogus. Natūralūs rūšinės sudėties pokyčiai vyksta labai pamažu. Visi ekosistemos komponentai per ilgą laiką sugeba prisitaikyti prie tokių pokyčių. O žmogaus sukelti rūšinės sudėties pokyčiai būna labai staigūs ir todėl gali būti praežūtingi kai kurioms vietinėms rūšims, kurios nesugeba prisitaikyti. Be to, žmogus dažnai išplatina egzotines rūšis, atvežtas iš kitų žemynų bei skirtingų zoogeografinių zonų. Šios dvi aplinkybės ir sudaro biologinių invazijų problemos esmę.

Terminas „invazinė rūšis“ pastaruoju metu gana populiarus, tačiau pasitaiko, jog jis naudojamas ne visai korektiškai. Sąvoka „invazija“ daugiau apibūdina masyvų ir greitą tam tikros rūšies išplitimą tam tikrame geografiniame regione, su visomis iš to išplaukiančiomis neigiamomis pasekmėmis vietinėms ekosistemoms. Tačiau yra nemažai introdukuotų rūšių, kurių gausumas nedidėja arba didėja labai lėtai ir praktiškai jų poveikis ekosistemoms nežymus. Tokių rūšių invazinėmis nepavadinasi, čia geriau tinka terminas „svetimos“ arba „svetimžemės“ rūšys. Šiame straipsnyje naudosiu svetimžemių rūšių terminą, tarp jų išskirdamas invazines rūšis.

Šį kartą pakalbėsiu apie svetimžemius žinduolius Lietuvoje, daugiausiai medžiojamuosius. Rūšinei žinduolių sudėčiai mūsų krašte gali turėti įtakos aplinkiniai kraštai. Pvz., usūrinį šunų mes neitrodukavome, tačiau jie sėkmingai paplito iš kaimyninių Latvijos ir Baltarusijos. Esu įsitikinęs, jog jeigu ir nebūtume sąmoningai introdukavę kanadinių audinių ar ondatrų, jos anksčiau ar vėliau būtų atkeliavusios iš aplinkinių regionų. Šiuo požiūriu nesame padėties šeimininkai. Štai kodėl viena šalis negali daryti vienašališkų sprendimų dėl tam tikrų rūšių introdukavimo. Netolima praeitis liudija, jog šio principo dažniausiai nebuvo laikomasi.

Lietuvoje dabar gyvena apie 70 rūšių žinduoliai, iš kurių 14 rūšių gali būti traktuojamos kaip svetimžemiai mūsų krašto ekosistemose. Tai – 3-jų rūšių sinantropiniai žinduoliai (naminė pelė, pilkoji ir juodoji žiurkės), 2-jų rūšių naminiai žinduoliai, kurie tam tikromis sąlygomis gali sulaukėti (naminė katė ir naminis šuo), 3-jų rūšių introdukuoti ir pilnai aklimatizavęsi žinduoliai (ondatra, usūrinis šuo, kanadinė audinė), 3-jų rūšių introdukuoti, bet sunkiai besiaklimatizuojantys arba visiškai nesiaklimatizavę žinduoliai (danielius, dėmėtasis elnias, muflonas), 2-jų rūšių svetimos kilmės didelio gausumo reintroducentai (upinis bebras, taurusis elnias) ir 1 svetimos kilmės mažo gausumo reintroducentas (stumbras).

Labiausiai invazinių rūšių apibrėžimą Lietuvos ekosistemose atitinka 3 žinduolių rūšys: ondatra, mangutas, kanadinė audinė. Visos jos į mūsų krašto ekosistemas pateko praeito šimtmečio viduryje dėl sąmoningos introdukcijos. Nors mangutai Lietuvoje nebuvo introdukuoti, jie pas mus išplito iš introdukcijos židinių Latvijoje ir Baltarusijoje. Tikėtina, jog kanadinės audinės Lietuvoje plito ne vien tik iš introdukcijos židinių, bet ir pabėgdavo iš fermų, kur buvo auginamos kaip kailiniai žvėreliai.

Visų šių 3-jų rūšių žinduoliai Lietuvoje plačiai paplitę ir gausūs. Tarp jų labai savita populiacijos gausumo dinamika pasižymėjo ondatros. Jų populiacijos gausumas 3-mis pirmaisiais dešimtmečiais nuo introdukci-

VYTAUTO KNYVOS nuotraukos

Danieliai

jos pradžios labai sparčiai didėjo, po to staigiai krito ir XX a. pabaigoje, matyt, nesiekė nė penktadalio maksimalaus gausumo. Mangutų ir kanadinių audinių populiacijos didėjo žymiai lėčiau, tačiau mangutas jau buvo gana dažnas žvėris Lietuvoje apie 1965–1970 m., o kanadinė audinė – po 1980 m. (Aplinkos ministerijos oficialių apskaitų duomenys). Šiuo metu nė vienos iš šių invazinių rūšių apskaitos nėra vykdomos, todėl apie jų gausumo statusą galima būtų spręsti tik iš specialių tyrimų.

Kitų 3-jų introductentų rūšių (danieliaus, dėmėtojo elnio ir muflono) gausumas natūraliose ekosistemose yra arba buvo (dėmėtojo elnio, muflono) mažas, todėl jos nelaikytinos invazinėmis rūšimis Lietuvoje. Vienintelio danieliaus aklimatizacija yra daugmaž sėkminga, tačiau jo paplitimas Lietuvoje irgi kol kas lokalus. Dėmėtojo elnio ir muflono aklimatizacija laisvėje nebuvo sėkminga ir dabar jie gyvena tik aptvaruose.

XX a. buvo bandymų introdukuoti Lietuvoje ir kitų rūšių ar porūšių žinduolius (voverė teleutka, kurmėnas, sibirinė stirna), tačiau nėra duomenų, kad šie žinduoliai būtų išgyvenę, todėl laikoma, kad šios introdukcijos nebuvo sėkmingos. Buvo kalbama ar net imtasi praktinių žingsnių, siekiant introdukuoti laukinius triušius. Laimei, mūsų sąlygos šiems iš Pietų Europos kilusiems žvėreliams yra per daug atšiaurios. Dažnas Lietuvos gyventojas augino, gal kai kas ir dabar tebeaugina nutrijas, kurių tėvynė – Pietų Amerika. Galimybė šiems egzotiškiems žinduoliams pabėgti į laisvę egzistuoja, tačiau bent kol kas mūsų žiemos yra nutrijoms per šaltos. Tačiau pietinėje Baltarusijoje yra užregistruota laisvėje gyvenančių nutrijų. Niekas negali pasakyti, kaip susiklostys situacija Lietuvoje, toliau šylant klimatui.

Iš dalies prie svetimžemių galima būtų priskirti ir tuos žinduolius, kurie kažkada buvo natūraliai paplitę, tačiau vėliau išnyko ir buvo reintrodukuoti (bebras, taurusis elnias, stumbras). Kodėl? Ogi todėl, jog reintrodukcijai buvo panaudoti kituose geografiniuose regionuose paplitę žinduoliai, taigi genetiškai dabartinės reintrodukuotos populiacijos greičiausiai nėra tapačios išnykusioms. Pvz., dabartinė bebrų populiacija yra kilusi iš kelių genetiškai skirtingų reintrodukcijos židinių, nesusijusių su vietine bebrų populiacija Nemuno baseine. Analogiška situacija ir su tauriaisiais elniais, kurių dabartinė populiacija atstatyta reintrodukcijos būdu iš kelių geografiškai skirtingų populiacijų. Tauriųjų elnių genetinei populiacijos struktūrai gali turėti įtakos paplitusi mada veisti elnius aptvaruose. Preliminarūs genetiniai tyrimai rodo, jog Lietuvos taurieji elniai labai panašūs į Škotijos ir Vengrijos elnius, t.y., iš kur dažniausiai kilę aptvaruose laikomi žvėrys.

Na ir kas, paprieštaraus tūlas, juk turtiname vietinę fauną, ragų kokybė gerėja. Neskubėkime džiaugtis. Manipuliacijos su populiacijų genofondu gali turėti labai nepageidautinų pasekmių. Kituose kraštuose adaptuoti genotipai gali būti neadaptuoti naujomis sąlygomis. Visai nesvarbu, kad vienas iš eksterjero požymių yra išpūdingas. Po keleto generacijų jis gali labai suprastėti, pradės „lįsti“ nepageidautini požymiai. Nedidelių individų grupių paėmimas iš populiacijos susijęs su žalingų recesyvinių alelių pasireiškimu naujoje vietoje rizika. Didelėje populiacijoje šios alelės paprastai neturi reikšmės, kadangi jos nedažnos. Be eksterjero požymių, svarbūs ir fiziologiniai požymiai, tokie kaip atsparumas ligoms ir kt. Būtina atsižvelgti ne tik į genetinę riziką, bet ir kitas grėsmes, susijusias su naujų endo- ir ektoparazitų formų pernešimu ir pan.

Muflonai

Prie svetimžemių rūšių reikėtų priskirti namines kates bei šunis. Kol kas nėra duomenų apie Lietuvoje susiformavusias sulaukėjusias šių žinduolių populiacijas. Valkataujančių naminių šunų grupės stebimos netoli miestų ir gyvenviečių, pagal medžiotojų pranešimus stambūs valkataujantys šunys aptinkami miškuose medžiojantys kanopinių žvėrių jaunikius, netgi suaugusius individus. Esant mažam vilkų gausumui, sulaukėjusių naminių šunų lokalių populiacijų susiformavimas potencialiai

Mangutas

galimas. Yra duomenų, jog sulaukėjusių naminių šunų grupės buvo pastebėtos Černobylio atominės elektrinės 30 km zonoje, palikus gyvenvietes. Baltijos regione neretai pasitaiko vilkų ir naminių šunų hibridų, taigi egzistuoja genetinės taršos problema. Naminė katė laikoma potencialiai invazine rūšimi Norvegijoje, pasaulyje įtraukta į pačių pavojingiausių invazinių rūšių šimtuką. Dabartiniu metu sulaukėjusių naminių kačių populiacijų Lietuvoje neužregistruota, tačiau tikėtinas tam tikras jų poveikis ekosistemoms.

Atskirą svetimų žinduolių rūšių grupę sudaro sinantropinės rūšys: naminė pelė, pilkoji ir juodoji žiurkės. Visos šios rūšys yra paplitusios kosmopolitiškai, susijusios su žmonių būstais. Apie naminės pelės plitimo vektorius ir invazijos laiką nėra žinoma, o pilkoji žiurkė Europoje galėjo įsikurti apie 16 šimtmetį, juodoji žiurkė – dar anksčiau. Iš esmės visos šios rūšys reikėtų laikyti vadinamosiomis kriptogeninėmis rūšimis, kurių kilmė ir atsiradimas mūsų krašto ekosistemose nėra aiškus. Visos minėtos sinantropinės rūšys Lietuvoje dalį gyvenimo praleidžia natūraliose ekosistemose, dažniausiai šiltąjį metų laikotarpį, todėl tam tikras jų poveikis natūralioms ekosistemoms yra tikėtinas, nors beveik visai netirtas. Nors dabar jų populiacijos labai priklauso nuo žmonių, ateityje dėl klimato šiltėjimo šių žinduolių invazija į natūralias ekosistemas gali būti intensyvesnė.

Pagrindiniai svetimžemių žinduolių introdukcijos darbai Lietuvoje vyko XX a. viduryje, kuomet buvo introdukuotos ondatros ir kanadinės audinės, bandyti introdukuoti muflonai ir dėmėtieji elniai, kitų jau minėtų rūšių žinduoliai. Maždaug tuo metu pradėjo plisti ir mangutai.

Tai buvo bendra Sovietų Sąjungos politika, kurios pagrindinis motyvas – „turtinti“ gamtos išteklius. Tiesą sakant, tai nėra vien šios politinės sistemos išmonė. Pavyzdžių gausu visame pasaulyje, tik, galbūt, motyvai buvo šiek tiek skirtingi. Australija – klasikinis pavyzdys, o Didžioji Britanija, ko gero, labiausiai nuo neapgalvotų introdukcijų nukentėjęs regionas Europoje.

Taigi, sumaištis mūsų krašto ekosistemose dėl svetimžemių žinduolių introdukcijos padaryta visai neseniai. Nors sėkmingai introdukuotos žinduolių rūšys ir aklimatizavosi (t.y., susiformavo jų laukinės produktyvios populiacijos), vietinės rūšys dar greičiausiai iki šiol kenčia nuo šios sumaišties. Labiausiai pastebimi įtempti svetimžemių ir vietinių rūšių santykiai vandens pakrančių ekosistemose.

Labai žalingas buvo kanadinės audinės introdukavimas tokiu metu, kuomet sparčiai nyko europinė audinė. Pripažinta, jog tai buvo paskutinis smūgis vietinei rūšiai, nulėmęs jos išnykimą ne tik Lietuvoje, bet ir didžiojoje arealo dalyje. Mokslininkai pripažįsta, jog būtent kanadinė audinė stipriai sumažino kitos vietinės rūšies – vandeninio pelėno (vandeninės žiurkės) populiacijas. Vietiniai juodieji šeškai, šermuonėliai, gyvenantys netoli vandens telkinių, taip pat turėjo pasitraukti iš šių buveinių, kadangi gausios ir fiziškai stiprios kanadinės audinės tapo rimtais konkurentais, ypač smulkaus kūno sudėjimo šeškų patelėms. Kanadinės audinės žalingos daugeliui prie vandens perinčių paukščių. Jos gali įlipti į medžius, todėl net ir uoksuose ar inkiluose perintys paukščiai gali nuo šių žvėrelių nukentėti.

Ondatra – taip pat vandens telkinių ekosistemos komponentas. Iškart po introdukcijos ondatros turėjo didelės įtakos vandens telkinių ekosistemai Lietuvoje, kadangi, kaip jau minėjau, pirmais dešimtmečiais šių žvėrelių skaičius sparčiai didėjo. Mūsų krašte

Kanadinė audinė

ŽYDRŪNO SINKŲVĖČIAUS nuotrauka

ondatrų yra visur, tačiau gausumas palyginti nedidelis. Matyt, šių graužikų skaičių efektyviai reguliuoja plėšrūnai, tarp jų – ir kanadinės audinės. Šiuo požiūriu pastarosios yra naudingos.

Visgi didžiausią poveikį vandens telkinių pakrančių ekosistemai daro bebrai – kartinė ekosistemos rūšis. Bebrai buvo reintrodukuoti, jų plitimas ir populiacijos augimas buvo invazinio pobūdžio, tačiau poveikis ekosistemai daugiausia teigiamas. Iš esmės ši poveikį galima būtų apibūdinti kaip ekologinio talpumo didinimą, o tai reiškia ir konkurencijos mažinimą tarp panašius ekologinius poreikius turinčių rūšių. Iš kitos pusės, bebras gali būti ir svetimžemių rūšių plitimo vektorius. Tarkim ondatroms ir kanadinėms audinėms jo veikla yra naudinga. Tačiau šiuo požiūriu bebrų veikla naudinga ir vietinėms rūšims – ūdrai, jau minėtam vandeniniam pelnui, vandeniniam kirstukui. Egzistuoja nuomonė, jog europinės audinės pradėjo sparčiai nykti, kai išnyko bebrai.

Usūrinis šuo (mangutas) – trečioji svetimžemė žinduolių rūšis, kurią galima laikyti invazine bei darančia tam tikrą žalą Lietuvoje. Žvėreliai greitai aklimatizavosi naujoje aplinkoje ir dabar plačiai paplitę ir gana dažni. Oficialiais duomenimis, 1997 m. Lietuvoje buvo priskaičiuota apie 8 000 usūrinių šunų. Paskutiniaisia XX a. dešimtmečiais didžiausiu usūrinių šunų tankumu (per 6 ind./1 000 ha) pasižymėjo šiaurės, šiaurės-vakarų ir pietvakarių rajonai, o mažiau gausūs šie žinduoliai buvo pietrytinėje Lietuvos dalyje. Dabar usūrinių šunų apskaitos nevykdomos, todėl trūksta duomenų apie jų tankumą regionuose. Sprendžiant pagal tai, jog kasmet Lietuvoje sumedžiojama apie 5 000 usūrinių šunų (Aplinkos ministerijos duomenys), jų populiacija bent jau nesumažėjusi ir gali būti pasiekusi keliolika tūkstančių individų.

Usūrinis šuo maistui neišrankus, todėl jo mitybinė niša platesnė negu kitų panašaus dydžio plėšrūnų. Tai suteikia jam privalumų, konkuruojant su kitais plėšrūnais. Šie atėjūnai nemažai žalos padaro kirinių paukščių kolonijoms, palei vandens telkinius perinčioms antims, ant žemės perintiems vištiniais paukščiams. Lietuvoje usūriniai šunys daugiausiai konkuruoja su lapėmis ir barsukais. Pastarųjų urvais usūriniai šunys naudojasi jaunikliams vesti bei žiemos įmygiui. Žemaitijos nacionaliniame parke, kur barsukų urvų kolonijų tankumas gana

didelis, usūriniai šunys vienokiu ar kitokiu būdu naudojosi 26 proc. visų užregistruotų urvų kolonijų, be to, jie dažnai gyvena vienoje kolonijoje kartu su barsukais.

Usūrinis šuo – svarbus pasiutligės ir kitų užkrečiamų ligų bei parazitų platintojas. Manoma, jog šių žinduolių populiacijų gausos sumažėjimai nulemti padidėjusio mirtingumo dėl ligų. Pvz., Suomijoje apie 77 proc. užregistruotų pasiutligės atvejų šio susirgimo epidemijos metais buvo būtent mangutai (Lietuvoje – 41 proc.).

Gali kilti klausimas, kodėl kai kurie svetimžemiai žinduoliai taip lengvai įsitvirtino naujoje aplinkoje? Kodėl vietinės rūšys nesudarė rimtos konkurencijos ir „įsileido“ ateivius? Priežasčių gali būti daug. Visų pirma, turi būti laisva ekologinė niša, kurią galėtų užimti nauja rūšis. Paprastai, net ir išnykus analogiškai vietinei rūšiai, niša visai laisva netampa. Todėl svetimžemei rūšiai reikia būti ekologiškai plastiškai, kad ją lydėtų sėkmė kovoje už būvį. Kaip tik tokios ir yra visos trys aptartos invazinės rūšys. Ekologinis jų plastiškumas pasireiškia nereiklumu buveinėms bei labai plačia mitybine niša. Tyrimai rodo, jog kanadinės audinės mitybinis racionas yra žymiai įvairesnis negu vietinio ekologinio ekvivalento europinės audinės bei panašiuose biotopuose gyvenančio šeško. Tai suteikia svetimžemei rūšiai didelio pranašumo. Antra, visos trys invazinės rūšys yra labai vislios. Tiesa, kanadinių audinių vados nėra didelės, 2-4 jaunikliai, tačiau jau po metų jaunos patelės gali daugintis, be to, šie žvėreliai turi mažai priešų. Kas kita ondatros ir usūriniai šunys. Pirmųjų vadose būna nuo 6 iki 8 jauniklių. Per dauginimosi sezoną viena ondatros patelė paprastai išaugina dvi, rečiau – tris jauniklių vadas. Jie auga labai greitai ir mėnesio amžiaus jau pradeda gyventi savarankiškai. Tai ištis didžiulis dauginimosi potencialas. Visa laimė, jog vietiniai plėšrūnai bei ligos neleidžia ekstremaliai padidėti ondatrų populiacijai. Usūrinių šunų vadose būna 9–11 jauniklių, kurie kitais metais jau gali daugintis. Įdomus ir kitas klausimas: ar gali mūsų vietiniai žinduoliai būti invazinėmis rūšimis svetimuose kraštuose? Gali, tik jie taip pat turi būti ekologiškai plastiški. Rudoji lapė – kaip tik ir yra tokia rūšis. Rudosios kelia rimtų problemų Australijoje, kur jas įkurdino europiečiai kolonistai.

Kaip turėtume elgtis su invazinių svetimžemių rūšių žinduoliais? Ar skelbti juos už įstatymo ribų ir visokeriopai naikinti? Ma-

Afrika, Rusija, Kanada, Aliaska, Grenlandija, N. Zelandija, Pietų Amerika...

Antano Truskausko PĮ

FELIS

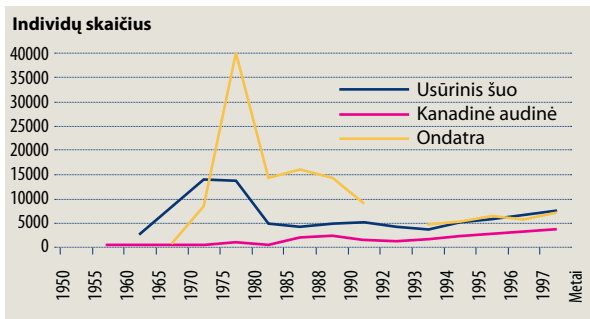
Medžioklė visame pasaulyje

Tel.: (+370 5) 2330009, 2337780
Faks. (+370 5) 2130200
Mob. tel. (+370 698) 89 240
El. paštas: felis@takas.lt

Populiariausios medžioklės:

- sibirinis ožys Kirgizijoje;
- medžioklė Pietų Afrikoje;
- medžioklė Namibijoje;
- juodoji meška Kanadoje;
- didysis Afrikos Penketas (buivolas, leopardas, liūtas, dramblys, raganosis);
- Dagestano turas Kaukaze;
- medžioklė Aliaskoje;
- maralas ir sibirinis ožys Altajuje;
- rudoji meška Sachaline;
- briedžiai gigantai Čukotkoje;
- mėlynasis avinas Kinijoje.

www.hunting-world.com

Svetimžemių rūšių žinduolių populiacijų dinamika Lietuvoje (Aplinkos ministerijos duomenys). Staigus ondatrų ir usūrininių šunų populiacijų didėjimas iškart po introdukcijos ir po to ištikęs nuosmukis bei stabilizacija žemame gausumo lygyje rodo, jog iš pradžių ekosistema „nežinojo kaip elgtis“ su atėjūnais. Vėliau „įsijungė“ reguliacijos mechanizmai, kurie efektyviai sumažino šių žvėrių gausumą ir iki šiol jį palaiko gana stabilų. Mažiau vislių kanadinių audinių gausumas didėjo labai palaipsniui.

nau, kad ne. Visų pirma dėl to, jog norime ar nenorime, jie jau tapo mūsų ekosistemų komponentais, susiklostė tam tikri santykiai su vietinėmis rūšimis. Sprendimas „išimti“ gali būti lygiavertis, tik priešingo ženklo, kažkada priimtam sprendimui introdukuoti. Apgalvotas gausumo reguliavimas, jeigu to reikia, būtų geriausias sprendimas. Griežtesnė politika turėtų būti naujų rūšių, porūšių ar genetinių formų introdukcijos atžvilgiu. Mano jau minėtas elninių žvėrių aptvarų steigimas turėtų būti ribojamas žymiai griežčiau. Pagrindinis dalykas, į ką labiausiai reikėtų atkreipti dėmesį – veisiamų bandų genetinė kilmė. Jei jau yra paklausa plėtoti šį, sakyčiau, verslą, tuomet verta pagalvoti apie vietinių elnių bandos, skirtos veisimui nelaisvėje, suformavimą. Tačiau kažkodėl apie tai beveik nekalbama ir toliau aptvarai „dygsta“ vienas po kito. Niekas negali užtikrinti, kad veisiami žvėrys nepabėgs į laisvę. Masinė svetimo genofondo invazija į laukinę tauriųjų elnių populiaciją yra tik laiko klausimas. Manau, kad atsainus požiūris į svetimžemių rūšių platinimą yra giliai įsišaknijęs visuomenėje. Žmogų visada žavėjo egzotiniai organizmai, be to, buvo ieškoma produktyvių, ekonomiškai rentabilių rūšių ir formų, todėl apie pasekmes daug nesvarstyta. Padėtį sunkina ir tai, jog toks požiūris yra beveik visame pasaulyje. Egzistuoja ir tam tikras avantiūristinis šios problemos aspektas. Tai – nelegalios introdukcijos ar reintrodukcijos, kurias kontroliuoti šiais laikais ypač sunku. Mane, kaip bebrų specialistą, šokiravo vos poros metų senumo faktas apie bebrų atsiradimą Ispanijoje, netoli sienos su Prancūzija. Tam, kad išplistų natūraliai iš Prancūzijos, bebrai turėjo kirsti aukštų Pirėnų kalnų grandinę, o tai šiems žvėreliams praktiškai – neįveikiama kliūtis. Kilo įtarimas, jog tai nelegalios reintrodukcijos rezultatas. Atlikti DNR tyrimai tai patvirtino, kadangi šie reintroducentai genetiškai labai skiriasi nuo Prancūzijoje gyvenančių bebrų. Šis pavyzdys rodo, jog svetimų rūšių žinduolių plitimo problema greitai neišnyks, o gal dar labiau paaštrės, liberalizavus sienų kirtimą. Reikia apie tai kalbėti, griežtinti įstatymus, jeigu norime išsaugoti tegul jau ir pažeistas, tačiau dar palyginti savitas vietines ekosistemas.

Doc. ALIUS ULEVIČIUS
Vilniaus universitetas

Tamed Group
Informacija, užsakymai LT:
Mob. Tel: +370 670 64 115
Email: tamed@zebra.lt
www.nighthvision.pl

Naktinio matymo adapteris optiniam taikikliui
Galimybė stebėti visiškoje tamsoje
Jūsų optinio taikiklio parametrų išlaikymas stebint naktį

Naktinio matymo monokuliaras

EOP'o karta 1+ (D125) ||+ (D126)
Galimybė stebėti visiškoje tamsoje
integuotas IR spindulių apšvietėjas
galimybė instaliuoti papildomą gamyklinį lazerinį apšvietėją (matomumas visiškoje tamsoje iki 300-400 m)
Gali funkcionuoti su diurniniu optiniu taikikliu, vaizdo kamera kaip naktinio matymo adapteris.

Naktinio matymo žiūronas D 212 PRO

EOP'o karta super 1+
integuotas IR spindulių apšvietėjas
galimybė instaliuoti papildomą gamyklinį lazerinį apšvietėją (matomumas visiškoje tamsoje iki 500 m)
priartinimas, kartais 5x.

Naktinio matymo žiūronas D 203 B

EOP'o karta super ||+
- Instaliuotas optoelektroninis keitiklis, aukščiausias jautrumas ||+ klasė.
- Integuotas IR spindulių apšvietėjas
- Galimybė instaliuoti gamyklinį lazerinį apšvietėją.
- Matomumas visiškoje tamsoje iki 800 m
- Priartinimas, kartais: 5,4x

Garantija 24 Mėnesiai

Prisimintas kazlūrūdietis miškininkas Petras Greblikas

Rugpjūčio 29 d. pažymėtos buvusio ilgamečio Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos darbuotojo Petro Grebliko (1909 08 31 – 2001 12 19) šimtosios gimimo metinės, prisimintas jo nueitas profesinis kelias.

P. Greblikas buvo kilęs iš Marijampolės rajono Išlandžių kaime gyvenusios gausios ūkininkų šeimos, kuri vyriausiąjį sūnų išleido į mokslus. 1929 m. baigęs Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją, Petras įstojo į Alytaus aukštesniąją miškų mokyklą, kurią 1931 m. baigė su žinoma šalis miškininkais A. Matulioniu, J. Žebrausku, kitais. Atlikęs karinę tarnybą, miškininko karjerą P. Greblikas pradėjo 1932 m. Šakių miškų urėdijoje vyr. eigulio, 1933 m. – IV eilės girininko be girininkijos pareigomis. 1934 m. iškeltas į Kauno miškų urėdiją, kur dirbo Sargėnų sielių plukdyto stoties vedėju, 1935–1937 m. – Turžėnų (dabar Karmėlavos) girininkijos girininku. 1937-aisiais mirus tėvui, likusi nemažame ūkyje našle su 7 vaikais, motina šaukėsi pagalbos. Petras pasiprašė perkeltas girininkauti arčiau gimtinės – paskyrė į Marijampolės miškų urėdijai priklausiusią Lazdijų girininkiją, kur jis iki 1944 m. rudens girininkavo ir kartu ūkininkavo tėvų ūkyje. 1941 m. birželį, kaip buvusiam šaulių būrio vadui ir ūkininkui, grėsė tremtis.

Po karo, 1944–1946 m. P. Greblikas dirbo Marijampolės miškų urėdijos miškų urėdo pavaduotoju, Marijampolės miško pramonės ūkio direktoriumi. 1946 m. panaikinus Marijampolės miško pramonės ūkį, jis paskirtas į Kazlų Rūdos miško

Švenčiant 90-ąjį gimtadienį

pramonės ūkį vyriausiuoju inžinieriumi. Šiose pareigose dirbo iki 1955 m., vėliau iki 1974 m. – techniniu vadovu, miško ruošos punkto viršininku. Išėjęs 65-erių į pensiją, dar jėgų kupinas Petras negalėjo išbūti be darbo, buvusio kolektyvo. Įsidarbinęs miško meistru, jis iki 1988 m. nuosirdžiai rūpinosi Kazlų Rūdos BMŪGS įkurtu miško muziejumi, jo plėtra.

Jam teko išgyventi visas pokarines miškų žinybos reformas, valdžių kaitas, vykdyti didžiules medienos paruošas. Amžininkų pasakojimu, P. Greblikas pasižymėjo gamyboje vadybiniais gebėjimais, pareigingumu, diegė naujas technologijas bei kitas naujoves medienos ruošoje ir perdirbime. Dirbant miško muziejininku, atsiskleidė ir valdančio plunksnų informatoriaus, metraštininko gebėjimai. 1975 m. jis parengė apie Kazlų Rūdos BMŪGS istoriją ir miškininkus bylojančią informacinį leidinį „Girių takais“, 1980 m. – leidinius „Miškų šeiminkai“, 1982 m. – „Sūduvos miškuose“, 1984 m. – lankstinuką „Kviečia miško

muziejus“, taip pat rašė į rajono spaudą, žurnalą „Mūsų girios“.

Sulaukęs 80-ies ir turėdamas 56-erių metų darbo stažą, P. Greblikas 1987 m. paibaigoje antrą kartą išėjo į užtarnautą poilsį.

Amžininkų pasakojimu, šis miškininkas buvo ramaus būdo, darbštus, gerasirdiškai mokė jaunos kolegas profesinių paslapčių, tėviškai patardavo jiems sklandžiai ir dalykiškai reikšti savo mintis pasisakymuose, rašiniuose, rūpinosi šeima.

Su žmona Elena išgyvenę kartu 66-erius metus užaugino sūnų Edmundą ir dukrą Vidą, sulaukė 5 anūkų ir 7 proanūkių. Greblikams teko užauginti ir išleisti į mokslus sūnaus dukrą Reginą, dabar dirbančią Aplinkos ministerijoje. Abu su žmona mėgo meno saviveiklą, į ją įtraukė ir farmacininkę dukrą Vidą Mašanauskienę, kuri daug metų dainavo urėdijos miškininkų chore ir ansamblyje.

Iki mirties Petras su žmona gyveno savo sodyboje Kazlų Rūdoje, sulaukė 92-ejų metų.

Pažymint 100-ąsias Petro Grebliko gimimo metines, Kazlų Rūdos bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios, aplankytas jo kapas Kazlų Rūdos kapinėse, prie sodybos pasodintas atminimo klevėlis, išaugintas miškų urėdijos medelyne. Urėdijos informaciniame centre susirinkę buvę bendradarbiai, giminės (14-os šeimų atstovai) prisiminė prasmingas P. Grebliko gyvenimo akimirkas, miesto kavinėje „Parko svetainė“ parodyta vaizdajuostė apie šį miškininką ir jo šeimą.

MG inf.

Miškų urėdijos informaciniame centre įrengta ekspozicija P. Greblikui

Minėjimo dalyviai prie paskutinės P. Grebliko darbuotės – miškų urėdijos informacinio centro

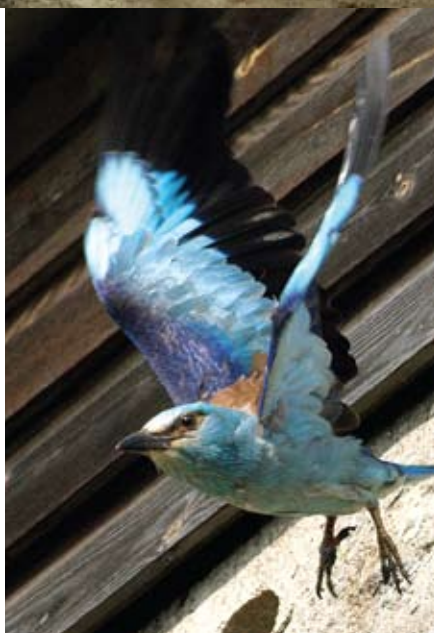

Žalvarnis – gelžbetoniniame name

Paukščių pasaulyje – daug spalvingų sparnuočių. Dauguma jų gyvena gerokai piečiau nuo Lietuvos. Mes negalime pasigirti nei rojaus paukščiais, nei įvairiaspalvėmis papūgomis. Visgi ir Lietuvoje netrūksta spalvingomis plunksnomis pasipuošusių dabitų. Vieni iš jų – žalvarniai.

Gamtininkų entuziastų pastangomis šiemet pabandyta suskaičiuoti „žalias varnas“. Rezultatai liūdni. Jų teigimu, Lietuvoj šiemet perėjo vos 15-20 porų. Kadangi apskaita nebuvo oficiali, daugelis valstybinių parkų ekologų joje nedalyvavo, todėl galime tikėtis, kad suskaičiuotos ne visos poros, tačiau tai – menka paguoda. Palyginimui pridursiu, kad prieš devynerius metus Lietuvoje perėjo 100 – 150 porų.

Žalvarnių arealas gana platus, apima beveik visą Europą, dalį Azijos, tačiau visur tai – katastrofiškai sparčiai nykstantys paukščiai. Ir niekas negali įvardinti tikrųjų nykimo priežasčių. Gerai prisimenu, kad maždaug prieš 20 metų Aukštaitijos nacionaliniame parke žalvarniai tupinėdavo ant telefono laidų beveik kiekviename kaimelyje. Dabar čia belikę paskiros poros. Išlikę uoksai, inkilai tušti arba juose įsikūrę kiti sparnuočiai. Žalvarniai nėra baugštūs paukščiai. Nors literatūroje

AUTORIAUS nuotraukos

galima pasiskaitinėti, kad jie gyvena miškuose, atokiau nuo žmonių, senuose medynuose, paskutiniiais dešimtmečiais šie sparnuočiai gerokai priartėjo prie žmogaus. Dauguma paukščių įsikuria kaimuose, parkuose, užima jiems specialiai iškeltus inkilus. Mano stebėta pora buvo įsikūrusi prie gamybinių pastatų, kur nuolat burzgia technika, vaikšto žmonės; lizdą susisuko betoninės plokštės angoje. Panašu, kad ten jie sėkmingai peri jau ne vienerius metus. Nors greta auga senas pušynas su uoksais, paukščiai renkasi žmogaus kaimynystę

ir gelžbetoninius namus. Matyt supranta, kad tokio namo nenulauš vėjas, čia neišropš kiaunė. Ir šis pasirinkimas pasiteisina. Šiemet retieji paukščiai liepos paskutinėmis dienomis vėl sėkmingai išsivedė būrelį jauniklių.

Maistui žalvarniai neišrankūs. Medžioja driežus, varlytes, peles, didesnius vabalus. Mano stebėta pora paaugusius jauniklius lesino beveik išimtinai dideliais žaliais žiogais (nimfomis). Šie sparnuočiai sulesu nemažai karkvabalių, kurklių, tad žalvarniai – ne tik gražūs, bet ir naudingi paukščiai.

JONAS BARZDĖNAS
Švenčionių miškų urėdijos
Antaliedės girininkijos girininkas

**MIŠKO
BIRŽA**

www.miskobirza.lt

Portalas sukurtas miškininkams, miško bičiuliams ir miško produktų naudotojams

ŽALIOJI AKADEMIJA –
laida apie gamtą ir visa, kas joje.
TV3, 9.30 val., šeštadieniais. Žiūrėkite

Vaclovas Stanislovaitis

1943 03 13 – 2009 09 12

Likus savaitei iki Miškininko dienos, sun-ki liga palaužė 67-uosius einantį buvusį ilgametį Šakių miškų urėdijos Gerdžių girininkijos girininką Vaclovą Stanislovaitį, visą savo gyvenimą paskyrusį gimtinės miškams.

Užaugęs Kazlų Rūdos girios apsuptame Lekėčių kaime valstiečio šeimoje, Vaclovas nuo vaikystės matė miško augimą, vėliau tėvui, miško darbininkui, talkino miško darbuose.

1963 m. baigęs Vilniaus miškų technikumą, V. Stanislovaitis grįžo į gimtinę, tuometinį Šakių miškų ūkį. Jauną specialistą siuntė, kur stigo darbuotojų – dirbo

Šilagirio girininkijoje įsteigtame medelyne meistru, vėliau Baltkojų ir Lekėčių girininkijose. 1964-1967 m. miškininko mundurą teko išeisti į privalomą karišią aprangą. Grįžęs iš karinės tarnybos, V. Stanislovaitis įsidarbino miško meistru Gerdžių girininkijoje, prižiūrinčioje tarp Lukšių ir Lekėčių miestelių esančius miškus. Po metų, 1968 m., paskiriamas Gerdžių girininkijos girininku, kur išdirbo iki pensijos. Vėliau iki 2008 m. pavasario jis čia dar dirbo girininko pavaduotoju, perdavė ilgametę patirtį jaunam girininkui Žydrūnui Kupstaičiui. Gimtinės miškams Vaclovas Stanislovaitis atidavė 45-erius metus.

Apie girininko V. Stanislovaičio neveltui gyventus metus byloja gražiai su-tvarkyti ir atkurti čionykščiai miškai, iš-ugdyti medynai, senųjų girininkų Vlodo Navaičio, Tomo Pūčio darbų ir bendra-vimo su vietos žmonėmis tęstinumas. Jis pėstute buvo išvaikščiojęs kiekvieną girininkijos miškelį, gerai pažinojo realų miško gyvenimą, medžio auginimo kainą. Girininkijos miškai buvo gausai lankomi žmonių, todėl nemažai dėmesio skirta ir rekreacijai, miškų apsaugai nuo gaisrų, Novaraisčio aplinkiniuose miškuose gyvenančių paukščių buveinėms išsaugoti. Principingas girininkas nenuolaidžiavo

miškų niokotojams, buvo aktyvus faunos globotojas.

Girininkas laikėsi nuomonės, kad per-prasti miško augimo ypatumus yra menas. Jaunus kolegas jis tėviškai mokė džiaugtis kiekvienu padarytu darbu ir nepavydėti, jei kaimynas dirba lengviau, gyvena ge-riau, mylėti savo profesiją. Artimai bend-ravo su savo kolegomis girininkais. Sėk-mingo girininko darbo jis neįsivaizdavo gyvenant mieste, todėl išsaugojo, vėliau autentiškai atstatė savo tėviškę, joje su šeima gyveno. Šias gyvenimo nuostatas jis stengėsi įskiepyti ir sūnui Andriui, taip pat pasirinkusiam miškininko kelią.

V. Stanislovaitis ne kartą paskatintas miškų žinybos, rajono vadovų padėko-mis, aktyviai dalyvavo miškų urėdijoje svarstant įvairius gamybinius klausimus, sielojosi, kai reformų kūryboje nebeliko Gerdžių girininkijos.

Išėjus negrįžti, prisiminsime Vaclovą Stanislovaitį kaip šalies miškų patriotą, pareigingą, miškininką, draugišką, nuošir-dų, dorą žmogų, niekuomet neatsisakiusį kitam padėti, patarti, suprasti.

Reiškiamo nuoširdžią užuojautą velio-nio žmonai Albinai, dukrai Agnei, sūnui Andriui, artimiesiems.

Šakių miškų urėdijos darbuotojai

Naujos pareigos

Ukmergės miškų urėdijoje:

KAZYS GRYBAUSKAS, dirbęs miškų urė-du, rugsėjo 18 d. atleistas iš šių pareigų šalį susitarimu.

Marijampolės miškų urėdijoje:

JUOZAS VINGELIS, g. 1956 m., baigęs Kauno politechnikos institutą ir įgijęs inžinieriaus mechaniko specialybę, paskirtas Medienos ruošos, prekybos ir techninio pa-dalinio viršininku. Prieš tai dirbo ūkvedžiu.

DARIUS AMBRAZEVIČIUS, g. 1982 m., 2004 m. baigęs Kauno miškų ir aplinkos in-žinerijos kolegijos išlyginamąsias studijas,

studijuoja LŽŪU, paskirtas prekybos vady-bininku. Prieš tai dirbo Gražiškių girininkijos girininko pavaduotoju.

ROMANAS ASCILA, dirbęs Vilkaviškio giri-ninkijos girininku, nuo liepos 3 d. išleistas į užtarnautą poilsį.

ANTANAS DAILYDA, g. 1961 m., baigęs 2005 m. LŽŪU Miškų fakultetą, paskirtas Vil-kaviškio girininkijos girininku. Prieš tai dirbo šioje girininkijoje girininko pavaduotoju.

ALGIMANTAS PALTANAVIČIUS, dirbęs Šunskų girininkijos girininku, nuo birželio 30 d. išleistas į užtarnautą poilsį.

VIRGINIJUS RUDZEVIČIUS, g. 1978 m., baigęs 2000 m. Kauno aukštesniąją miškų mokyklą, 2003 m. – Švacburgo specialiąją aukštąją miškininkystės mokyklą, įgydamas miškininkystės inžinieriaus specialybę, pa-skirtas Šunskų girininkijos girininku. Prieš tai dirbo prekybos vadybininku.

REGIMANTAS VALAITIS, dirbęs Gražiškių girininkijos girininku, nuo š.m. balandžio 1 d. likvidavus šią girininkiją, perkeltas Vilka-viškio girininkijos girininko pavaduotoju.

Rugsėjis Taranate

Paėmė dievas mus –
Mane ir mano rudenį –
Dideliais savo delnais,
Apaugusiais bukų miškais.
Aukštais,
Iki pat Vokietijos dangaus...
Ir pasodino tuščioj kavinukėj,
Prie šniokščiančios upės,
Po gelstančio klevo sparnu...
Žvali vokietukė
Mums atnešė šalto alaus...
Ruduo gal tris paras nesiskutęs,
Apsisiautęs lietpalčiu
Ir pasistatęs apykalę...
Nors nelyja ir dar šilta...
Ir nepučia vėjas...
Pro šalį vasara ėjo,
Pamatė mus, geriančius alų,
Kažką prisiminė ir sustojo...
Pamąstė, užėjo, prisėdo šalia
Ir ištiesė įdegusias kojas
Iki šaligatvio vidurio...
Praeiviai žvelgia į bronzines vasaros
blauzdas...
Gal nenori užlipt ant prisiminimų...
Savų, svetimų...
Visi trys užsirūkėm...
Gera sėdėti... ir protingai tylėti...
Rugsėjis...

PROSTA SPORINNI

Sveikiname gimusius

spalį

SU 30-UOJU GIMTADIENIU

Spalio 1 d. šią sukaktį pažymintį Jonavos miškų urėdijos vairuotoją-miško darbininką EDVARDĄ LENCEVIČIŲ, 13 d. – Dubravos EMM urėdijos Kuro girininkijos girininko pavaduotoją KĘSTUTĮ SINKEVIČIŲ, 26 d. – Vilniaus miškų urėdijos Lavoriškių girininkijos eigulį ALEKSANDRĄ TOBANIOVĄ, 27 d. – LŽŪU Miškų ir ekologijos fakulteto studijų prodekanę dr. AIDĄ STIKLIENĘ, 29 d. – Panevėžio miškų urėdijos prekybos vadybininką ROLANDĄ KEVĖNĄ.

SU 40-UOJU GIMTADIENIU

Spalio 3 d. šią sukaktį pažymintį Ukmergės miškų urėdijos Krikštėnų girininkijos miško darbininką ALEKSANDRĄ RYŽAKOVĄ, 4 d. – Varėnos miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką MINDAUGĄ VERSEKĖNĄ, 11 d. – Telšių miškų urėdijos Telšių girininkijos girininką EGIDIJŲ KĘSMINĄ, 18 d. – Švenčionėlių miškų urėdijos kelių greiderininką VALDĄ GUDĄ, 19 d. – Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Šališkių girininkijos eigulį JUOŽĄ GENEVIČIŲ, 27 d. – Biržų miškų urėdijos Būginių girininkijos eigulį RAMŪNĄ MATIŠIŲ, 30 d. – Švenčionėlių miškų urėdijos Januliškio girininkijos girininko pavaduotoją ALVYDĄ GUNTĮ.

SU 50-UOJU GIMTADIENIU

Spalio 1 d. šią sukaktį pažymintį Kauno miškų urėdijos Karmėlavos girininkijos girininką JONĄ MAČIULĮ, Alytaus miškų urėdijos Dzirmiškių girininkijos eigulę ALVĄ MOKRECOVIENĘ, 3 d. – Nemenčinės miškų urėdijos Liepynės girininkijos girininko pavaduotoją ANGELEŠ SASSNAUSKIENĘ, 7 d. – Kėdainių miškų urėdijos valytoją RITĄ ŠVILPAUSKIENĘ, 9 d. – Marijampolės miškų urėdijos Pajevonio girininkijos girininką RYMANTĄ VAIČAITĮ, 12 d. – Mažeikių miškų urėdijos Kruopių girininkijos eigulį-jėgerį GVIDĄ JURASIAUSKĄ, 16 d. – Valstybinio miškotvarkos instituto vyresnįjį taksatorių RIMVYDĄ LAZAUSKĄ, 20 d. – Panevėžio miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir tech-

ninio padalinio traktorininką ARVYDĄ BRAZDŽIONĮ, 22 d. – Biržų miškų urėdijos medelyno darbininką EUGENIJŲ KUBILIŪNĄ, 24 d. – Nemenčinės miškų urėdijos centrinio medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio darbininką FELIKS TOMAŠEVSKIJ, 25 d. – Biržų miškų urėdijos mechaniką VIRGINIJŲ GRINEVIČIŲ, 27 d. – Mažeikių miškų urėdijos miško ruošos punkto vairuotoją STASĮ MIKLOVĄ.

SU 60-UOJU GIMTADIENIU

Spalio 5 d. šią sukaktį pažymintį Šilutės miškų urėdijos Žemaitkiemio girininkijos eigulį JURGĮ PREIKŠĄ, 11 d. – Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos skyriaus Želdynų ir vandenų apsaugos poskyrio vyriausiąjį specialistą PRANĄ RINKEVIČIŲ, 16 d. – Tauragės miškų urėdijos miško atkūrimo inžinierę ZINAIDĄ BANDZINIENĘ, 18 d. – Utenos miškų urėdijos mechaniką ALGIRDĄ BALNĄ, 22 d. – Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus vedėjo pavaduotoją VINČĄ STATKŲ, Panevėžio RAAD Rokiškio rajono agentūros vyriausiąjį specialistą ALGIRDĄ VAINIŲ, Šiaulių miškų urėdijos Gruzdžių girininkijos girininką JONĄ GINTARĄ ŠUMINSKĄ, 23 d. – Kupiškio miškų urėdijos Skapiškio girininkijos eigulį PETRĄ ČEIKĄ, 24 d. – Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, civilinės ir darbų saugos inžinierę PALMYRĄ GYLIENĘ, 25 d. – Kaišiadorių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio elektriką ZENON BUTRIMOVIČ.

SU 70-UOJU GIMTADIENIU

Spalio 6 d. šią sukaktį pažymintį buvusią ilgametę Varėnos miškų urėdijos medelyno darbininkę ONĄ VAŽGIENĘ.

SU 80-UOJU GIMTADIENIU

Spalio 6 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Marijampolės miškų urėdijos miškų urėdą ANTANĄ PANGONĮ, 29 d. – buvusį ilgametį Trakų miškų urėdijos girininką ANTANĄ RAKAUSKĄ.

Ruduo

Ne vieną rytmetį miške džiaugsmingai sutikau...

Dabita rudenėlis

Iš kur ta viršūnių spalva, kai žemė dar žalia?

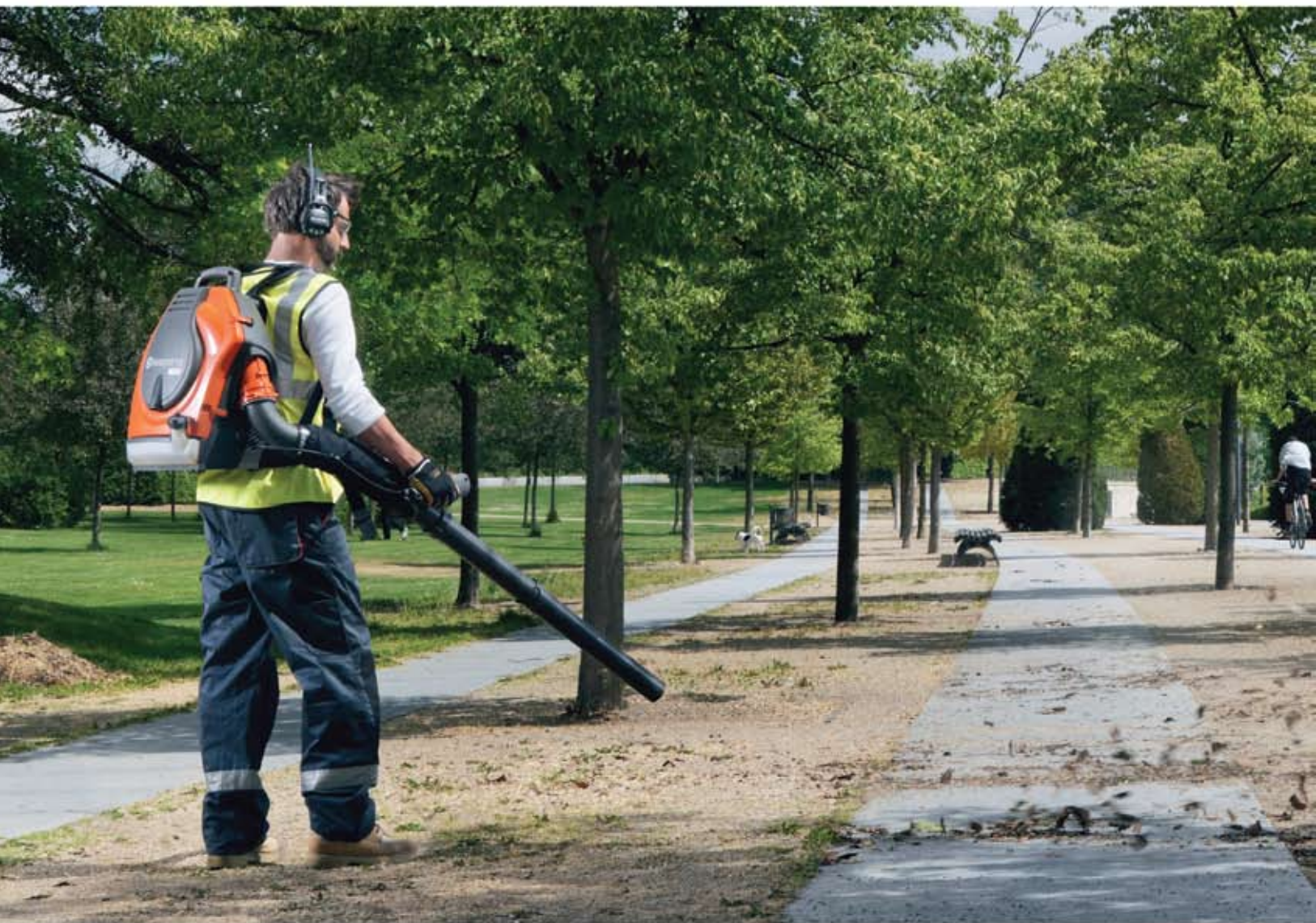
Pasipuošė

Vėjai rudenį neša

Prie upelio

Tvirti pagalbininkai, tausojantys naudotojo jėgas.

Husqvarna 356 BTx tai naujos kartos, komercinės paskirties lapų pūstuvas. Šio pūstuvo privalumai: E-TECH® II variklis, ypatingai mažas triukšmas ir puikios ergonominės savybės. Su patogiais, vėdinamais ir mažinančiais apkrovą diržais.

Išsamesnė informacija telefonu (8 37) 308600 arba svetainėje www.husqvarna.lt

*Husqvarna 356BTx - didelė pūtimo galia,
ypatingai mažas triukšmo lygis.*

www.husqvarna.lt